
September 2022

Anbringelser i netværkspleje- familier

Kommuners erfa-
ringer og
eksempler på god
praksis

Ankestyrelsen

ANKESTYRELSEN

Telefon: 33 41 12 00 mandag til fredag klokken 9-15

Postadresse: Ankestyrelsen, 7998 statsservice

Mailadresse: ast@ast.dk

Hjemmeside: www.ast.dk

ISBN nr.: 978-87-7811-456-3

Indholdsfortegnelse

KAPITEL 1 SAMMENFATNING	5
Formål med undersøgelsen	5
Undersøgelsens hovedresultater	6
God praksis i kommunerne	13
KAPITEL 2 KENDETEGN VED BØRN ANBRAGT I NETVÆRKET OG NETVÆRKSPLEJEFAMILIER	16
Børn i netværkspleje er ikke så behandlingskrævende som andre anbragte børn	17
Netværksplejefamilien er typisk slægt	20
KAPITEL 3 STYRKER VED ANBRINGELSER I NETVÆRKSPLEJEFAMILIER	22
Relationen mellem barn og plejefamilie er etableret i forvejen	23
Netværksplejefamilier kan være den billigste og bedste løsning på sigt	26
KAPITEL 4 POLITISK OG LEDELSESMÆSSIG FOKUS PÅ NETVÆRKSANBRINGELSER	29
Øget fokus på netværk	30
KAPITEL 5 KOMMUNERNES ORGANISERING PÅ OMRÅDET FOR NETVÆRKSANBRINGELSER	32
Kommunerne organiserer sig forskelligt i deres arbejde med anbringelser	33
KAPITEL 6 KOMMUNERNES AFDÆKNING, UNDERSØGELSE OG VURDERING AF NETVÆRKET	38
Kommunerne afdækker altid netværket, men systematikken mangler	39
Ofte fortæller de biologiske forældre, at de ikke har noget netværk	41
Kommunerne ser på forskellige forhold, når de undersøger og vurderer egnethed	42
KAPITEL 7 KOMMUNERNES UNDERSTØTTELSE AF NETVÆRKSPLEJEFAMILIERNE	49

Netværksplejefamilier kræver en tæt og anderledes dialog	50
Kommunerne bevilliger praktisk hjælp og supplerende støtte til netværksplejefamilierne	53
Kommunerne er bevidste om at forebygge brud i netværksanbringelser	56
 KAPITEL 8 PERSPEKTIVER PÅ HVORDAN NETVÆRKSPLEJEOMRÅDET KAN STYRKES	 58
Kulturen omkring at tænke i netværk skal ændres	60
Der skal være klare rammer for, hvordan man arbejder med netværk	60
Der skal sættes ressourcer af til at arbejde med anbringelser i netværket	61
Netværket skal anerkendes bedre	63
Netværket skal inddrages tidligere	64
Befolkningen skal vide, at netværksanbringelser er en mulighed	65
 BILAG 1 METODE	 66
To kvalitative ekspertinterview	66
Kvalitative interview med ledere og medarbejdere i ti kommuner	67

KAPITEL 1

Sammenfatning

Social- og Ældreministeriet har, i forlængelse af aftalen om "Børnene Først", bedt Ankestyrelsen om at undersøge kommuners erfaringer med anbringelse af børn og unge i netværksplejefamilier i Danmark.

En netværksplejefamilie, jf. servicelovens § 66, stk. 1, nr. 4, er en familie, som i kraft af dens personlige relation til et konkret barn eller en konkret ung, tager barnet eller den unge i pleje i forbindelse med aflastning eller anbringelse efter servicelovens § 52, stk. 3, nr. 5 og 7.

Kommunen skal godkende en netværksplejefamilie som konkret egnet i forhold til et bestemt barn eller en bestemt ung, jf. servicelovens § 66 b, stk. 1.

FORMÅL MED UNDERSØGELSEN

Undersøgelsens formål er at belyse danske kommuners erfaringer med at anbringe børn og unge i netværksplejefamilier, og herunder at præsentere kommunernes erfaringer og eksempler på god praksis i deres arbejde med netværksplejefamilier.

Undersøgelsen besvarer følgende arbejds spørgsmål:

- Hvilke overvejelser gør kommuner sig, når de vurderer, om et barn eller en ung skal anbringes i en netværksplejefamilie frem for en anden type plejefamilie?
- Hvad kendetegner de børn, hvor kommunen vurderer, at en netværksanbringelse er henholdsvis relevant eller ikke relevant, og hvilke barrierer oplever kommunerne for brugen af netværksplejefamilier?
- Hvilke positive erfaringer har kommunerne med at fremme og understøtte brugen af netværksplejefamilier?
- Hvordan tilrettelægger kommunerne arbejdet med netværksplejefamilier i forhold til rekruttering, fastholdelse, trivsel, uddannelse og supervision og i forhold til at undgå sammenbrud i anbringelsen?

NETVÆRKSPLEJE SOM ANBRINGEL- SESFORM

METODE OG DATAGRUNDLAG

Undersøgelsen er baseret på interviews i ti kommuner. I hver kommune har vi lavet to interviews:

- Ét med en eller flere faglige ledere på anbringelses- og plejefamilieområdet.
- Ét med en eller flere medarbejdere, der arbejder med anbringelsesområdet og har erfaring med sager, hvor børn eller unge er anbragt i netværkspleje.

Temaerne for interviewene i kommunerne har været:

- Organisering og arbejdsgange i forbindelse med anbringelser i netværksplejefamilier.
- Kendetegn ved børn og netværksplejefamilier.
- Gode erfaringer og barrierer i arbejdet, samt perspektiver på hvordan området kan styrkes fremadrettet.

Forud for interviewene i kommunerne har vi interviewet en medarbejder fra Socialstyrelsen og en forsker fra Københavns Professionshøjskole. De to interviews har haft til formål at give os et indblik i central viden på området. Derudover har de haft til formål at identificere kommuner, som arbejder med anbringelser i netværkspleje på en særlig måde, eller som har gode erfaringer på området.

Undersøgelsens metode og datagrundlag står uddybet i bilag 1.

Denne undersøgelse ser alene på kommunernes erfaringer med netværksplejefamilier som anbringelsesform, og dermed ikke på brugen af netværksplejefamilier til aflastning eller i forbindelse med andre forebyggende foranstaltninger.

Undersøgelsen har ikke til formål at foretage en juridisk vurdering af kommunernes praksis på området.

UNDERSØGELSENS HOVEDRESULTATER

I det følgende præsenterer vi undersøgelsens hovedresultater.

Årsagen til anbringelsen og karakteren af barnets udfordringer i netværksanbringelser er forskellig fra andre anbringelsesformer

Alle ti kommuner peger på, at et gennemgående kendetegn ved de børn, der bliver anbragt i netværksplejefamilier, er, at disse børn typisk ikke i samme grad har udfordringer, der er

behandlingskrævende, sammenlignet med børn i andre typer plejefamilier.

Når vi ser på årsagerne til de anbringelser, hvor barnet er anbragt i netværket, oplever kommunerne, at det er kendetegnende, at forældrenes problematikker ofte er årsagen. Det er oftest de biologiske forældres udfordringer, der fører til omsorgssvigt af barnet.

Netværksplejefamilier udgøres ofte af barnets nære relationer og har ofte været en del af indsatsen forud for anbringelsen

Kommunerne peger på, at netværksplejefamilierne typisk består af barnets slægt. Flere kommuner specificerer, at netværksplejefamilierne typisk, men ikke udelukkende, udgøres af barnets nære familie i form af barnets bedsteforældre eller søskende til de biologiske forældre.

Flere kommuner nævner også, at de personer i barnets netværk, der bliver netværksplejefamilier, ofte formelt eller uformelt har været involveret i aflastning af barnets forældre forud for anbringelsen.

Flere af kommunerne oplever, at netværksplejefamilierne, modsat de generelt godkendte plejefamilier, ofte selv kan karakteriseres som udsatte i forhold til forskellige parametre eksempelvis økonomi, fysisk eller psykisk helbred med videre. Kommunerne oplever dog samtidig, at netværksfamilierne har de fornødne ressourcer det krævet at tage vare på barnet, på trods af at de, på visse områder, kan være udsatte.

En af styrkerne ved netværksanbringelser er, at relationen mellem barnet og netværksplejefamilien eksisterer på forhånd

Næsten alle kommunerne oplever, at den største styrke ved en netværksplejeanbringelse er, at der allerede er en etableret følelsesmæssig relation mellem barn og plejeforældre forud for anbringelsen. Den følelsesmæssige forbindelse mellem barn og netværksplejefamilie skal derved ikke først etableres ved anbringelsens start.

I flere kommuner beskriver de, at det har positiv betydning for barnet, at plejefamilien har valgt barnet til på grund af den følelsesmæssige relation og ikke fordi anbringelsen er et arbejde, de bliver betalt for.

Kommunerne oplever, at den følelsesmæssige relation mellem barn og netværksplejefamilie gør, at anbringelsen ikke nødvendigvis opleves så indgribende for barnet som andre typer af anbringelser. I forlængelse heraf beskriver kommunerne, at

netværksplejefamilierne ofte i højere eller mindre grad afspejler det hjem, som barnet kommer fra. Det gør, at barnet føler sig tryk i netværksplejefamilien.

Flere kommuner fortæller, at de oplever, at det almindelige børneliv bliver nemmere for børnene, når de anbringes i netværket frem for i generelt godkendte plejefamilier eller på institutioner. Børnene forbliver en del af deres netværk, og hvis barnet anbringes i slægten, bidrager det til, at barnet ikke nødvendigvis føler sig splittet mellem plejefamilien og den biologiske familie, samtidig med at det for børnene føles mere naturligt at sige, at de bor hos mormor eksempelvis.

Netværksanbringelser er en billigere løsning end andre anbringelsesformer

Flere kommuner peger på, at det er en fordel for kommunen isoleret set, at det er en økonomisk billigere løsning at finde ressourcerne til at hjælpe barnet i netværket. Det skyldes, at netværksplejefamilier ikke får vederlag som generelt godkendte plejefamilier, men i stedet skal holdes udgiftsneutrale.

Kommunerne fortæller også, at selvom de typisk bevilliger en del supplerende støtte til netværksplejefamilierne, oplever de, at anbringelserne på den lange bane er billigere end andre typer anbringelser, fordi børnene typisk er bedre stillet efter anbringelsen. At børnene er bedre stillet kan være påvirket af, at børn i netværksplejefamilier typisk ikke i samme grad har udfordringer, der er behandlingskrævende, sammenlignet med børn i andre typer af anbringelser.

Brug af netværksplejefamilier kræver politisk og ledelsesmæssigt fokus og prioritering

En del kommuner oplever, at et tydeligt fokus fra ledelsens side på inddragelse af netværk er understøttende for, at rådgivere og konsulenter kan arbejde fokuseret med anbringelser i netværksplejefamilier.

Kommunerne fortæller, at det kræver ressourcer at afdække netværket grundigt både indledningsvist og løbende i en sag, og at netværksplejefamilierne ofte har behov for supplerende støtte. Det er derfor afgørende for medarbejdernes arbejde med at afdække og understøtte netværksanbringelser, at de har ledelsens opbakning til at bruge de ressourcer, det kræver at arbejde med netværksplejefamilier.

Ledelsen i nogle kommuner arbejder aktivt med at understøtte brugen af netværksplejefamilier. I et par kommuner har de ansat netværkskonsulenter, der udelukkende arbejder med at inddrage netværk. I en anden kommune fremsætter ledelsen et tydeligt ønske om, at kommunen skal anbringe flere børn og

RÅDGIVER OG KONSULENT

Rådgiver i kommunen har myndigheden, mens konsulenter er det udførende led. En konsulent kan eksempelvis være familie-konsulent, netværks-konsulent med videre.

unge i netværk og har planer om at opsætte måltal på området. Flere kommuner har også ansat konsulenter, der er specialiseret i at afdække og inddrage netværk, men som ikke udelukkende arbejder med netværk.

Kommunernes arbejde med netværksanbringelser er organiseret forskelligt

Kommunerne er organiseret forskelligt i forhold til deres arbejde med anbringelser, herunder netværksanbringelser. Flere kommuner oplever, at samarbejdet blandt medarbejderne omkring netværksanbringelserne går nemmere, når medarbejderne sidder tæt på hinanden fysisk og har samme ledelse. Jo tættere samarbejde mellem de ansvarlige medarbejdere, jo bedre proces er der om netværksanbringelser til gavn for netværksplejefamilierne.

Hos flere kommuner er den indledende afdækning af netværket organisatorisk placeret i det forebyggende arbejde, som er adskilt fra arbejdet med at matche og understøtte netværksanbringelsen. Ulempen herved er, at der kan gå vigtig viden tabt, når sagen skifter hænder.

I de fleste kommuner adskiller rådgiverrollen sig fra konsulentrollen. Rådgiveren har ansvar for netværksafdækningen, står for at føre de lovpligtige tilsyn i forbindelse med anbringelsen, træffer afgørelser i relation til netværksplejefamilierne og står for arbejdet med godtgørelser for kost og logi og andre omkostninger. Konsulenten undersøger det netværk, som rådgiveren peger på som relevant, godkender netværket, yder supervision og støtte til netværksplejefamilierne og har i højere grad den mere uformelle dag-til-dag-kommunikation med netværksplejefamilierne.

Enkelte kommuner har deciderede netværks- eller matchningskonsulenter, som udelukkende beskæftiger sig enten med netværket eller selve matchningsprocessen i forbindelse med anbringelser. I disse kommuner oplever både medarbejdere og ledere, at det er positivt for arbejdet med netværksplejefamilier, at der er en eller flere personer med specialiseret viden om området, og som har tilstrækkeligt tid afsat til at arbejde dybdegående med området.

Kommunerne afdækker og vurderer netværkets egnetthed inden en anbringelse

Kommunerne afdækker altid netværket i forbindelse med en anbringelse, men de oplever, at det varierer, hvor systematisk denne afdækning sker. Dette skyldes blandt andet manglende tid, de rette kompetencer og/eller en kultur, hvor man ikke tidligere har været vant til at se netværket som en ressource.

MENTALISERINGSEVNE

Mentalisering er at forstå egen og andres adfærd ud fra mentale tilstande. Mentale tilstande er blandt andet følelser, tanker, behov, mål og grunde.

Kilde: Center for mentalisering

Kommunerne oplever ofte, at de biologiske forældre indledningsvist afviser, at de har et relevant netværk i forbindelse med en anbringelse. Derfor består en del af kommunernes arbejde særligt i at få spurgt ind til og udfoldet det netværk, som der alligevel ofte er, og få de biologiske forældre til at nuancere deres syn på potentialet i netværket.

Når kommunerne undersøger netværket og vurderer dets egnethed, så ser de på en lang række forskellige parametre. Det gælder eksempelvis netværkets mentaliseringsevne, deres behov for supplerende støtte, deres alder, deres boligforhold, deres tilgang til de krav som kommunen stiller til netværksplejefamilierne med videre. Det altafgørende er dog, at relationen mellem barn og netværket er tilstede og er det bærende for anbringelsen.

Kommunerne er opmærksomme på, at de ikke kan have samme forventninger til netværksplejefamilier som til generelt godkendte plejefamilier. Det handler blandt andet om, at netværksplejefamilierne ikke har samme erfaring med at varetage opgaven. Samtidig begår nogle af netværksplejefamilierne sig i miljøer, der kan minde om det udsatte miljø, som barnet er opvokset i. Dette kan blandt andet betyde, at eksempelvis hygiejnestandarderne er lavere end hos generelt godkendte plejefamilier, hvilket kommunerne påtaler er noget af det de har mulighed for at yde støtte til familierne med.

Nogle gange er barnet hos netværket i forvejen før anbringelsen og har været det længe, hvilket kan gøre det vanskeligt for kommunerne at lave en vurdering, som peger i retningen af, at barnet ikke skal være anbragt hos netværket. Her bliver relationen mellem netværket og barnet den mest tungtvejende faktor i forhold til, om netværket bliver godkendt.

Der er eksempler på, at netværket er for belastet til at varetage opgaven som netværksplejefamilie. Det er primært, hvis netværket har dårlige mentaliseringsevner, at det ikke bliver godkendt som netværksplejefamilie. Andre gange vurderer netværket selv, at opgaven er for stor for dem, eksempelvis hvis der er tale om ældre bedsteforældre, der skal tage imod et spædbarn, og ønsker at bibeholde deres rolle som udelukkende bedsteforældre.

Kommunerne understøtter løbende netværksplejefamilierne gennem tæt dialog og bevilling af foranstaltninger

Et godt samarbejde mellem kommune, netværksplejefamilien og de biologiske forældre er afgørende for et godt anbringelsesforløb og for at forebygge sammenbrud i anbringelser.

Kommunerne gør særligt meget for at have en tæt kontakt til netværksplejefamilierne i starten af anbringelsen, hvor netværket stadig er utrænnet i, hvad det vil sige at være plejefamilie. Her har plejeforældrene særligt brug for at blive bekræftet i, at det, de gør, er godt nok samt hjælp til at håndtere eventuelle konflikter, som kan opstå med de biologiske forældre.

Netværket er ikke nødvendigvis vant til at samarbejde med en forvaltning, hvorfor kommunerne oplever, at det er særlig vigtigt, at de er tydelige i deres kommunikation med netværket og omkring rammerne og reglerne for det at være netværksplejefamilie.

Kommunerne spiller også en vigtig rolle i forhold til at lave klare aftaler for samvær mellem netværket og de biologiske forældre.

Udover at sikre tydelig kommunikation, klare rammer og aftaler for at sikre et godt samarbejde, så understøtter kommunerne netværksplejefamilierne med forskellige former for praktisk hjælp og supplerende støtte. Kommunerne skal desuden dække netværksplejefamiliernes udgifter som følge af, at barnet skal kunne deltage i familielivet på lige fod med familiens andre medlemmer og dermed indgå i familiens almindelige livsførelse, uden at det økonomisk belaster netværksplejefamilien.

Kommunerne er forpligtet til at sikre supervision, tilsyn og undervisning af og til familierne. Derudover kan de bevillige en række forskellige foranstaltninger som eksempelvis familiebehandling, terapiforløb, støttekontaktperson med videre. Kommunerne oplever, at de har mulighed for at bevillige en lang række foranstaltninger for at understøtte netværket i at lykkes med anbringelsen. Kommunerne har desuden mulighed for at godtgøre tabt arbejdsfortjeneste til netværksplejefamilier, når hensynet til barnet konkret gør, at netværksplejeforældre ikke har mulighed for at passe deres almindelige arbejde eller må gå ned i arbejdstid.

Der er i den forbindelse enighed blandt kommunerne om, at det er vigtigt for en vellykket anbringelse, at netværksplejefamilierne får den rette støtte på det rette tidspunkt.

Perspektiver på hvordan netværksplejeområdet med fordel kan styrkes i fremtiden

Kommunerne har en række bud på, hvordan man i fremtiden med fordel kan styrke fokus på og arbejdet med netværksplejefamilier.

Kulturen omkring at tænke i netværk skal ændres

Der er i nogle kommuner behov for at arbejde med kulturen om afdækningen af netværket, herunder hvordan man ser på og vurderer, om netværket kan være relevant i forbindelse med anbringelser. Hos nogle rådgivere er der en tilbageholdenhed i forhold til at se grundigt på netværket i afdækningen, da de vurderer, at de biologiske forældre typisk har dårlige forældreevner, fordi de kommer fra et udsat miljø, hvorfor netværket ikke forventes at have meget at byde ind med i forhold til barnet.

Der skal være klare rammer for, hvordan man arbejder med netværk

Kommunerne efterspørger bedre rammer for arbejdet med netværksanbringelser. Der er først og fremmest behov for klare procedurer for, hvornår netværket inddrages, og hvordan det afdækkes. For det andet er der behov for tydeligere rammer for, hvad det vil sige, at netværksplejefamilierne skal være udgiftsneutrale, som beskrevet i lovgivningen, jf. servicelovens § 66 b, da det i dag er vanskeligt for kommunerne at tolke reglerne og træffe de korrekte afgørelser. For det tredje efterspørger kommunerne kortere ventetid på den supplerende støtte, som netværket ofte har brug for fra kommunernes egen godkendelsesproces. Flere kommuner oplever, at der er for få hænder til at yde støtten, hvorfor netværket ofte kommer til at vente for længe, hvilket kan få konsekvenser for, om anbringelsen i netværksplejefamilien kan lykkes.

Der skal sættes ressourcer af til at arbejde med anbringelser i netværket

I kommunerne efterlyser de flere medarbejderressourcer i forhold til at arbejde med netværket i forbindelse med anbringelser. Det handler både om mere tid og de rette kompetencer til at afdække netværket så tidligt i forløbet som muligt. Dernæst i forhold til at afsætte den nødvendige tid, som det kræver at have en tæt kontakt til netværket gennem anbringelsen.

Netværket skal anerkendes bedre

Der er enighed blandt kommunerne om, at netværksplejefamilierne gør et stort stykke arbejde, hvorfor de også fortjener anerkendelse. Kommunerne peger på, at anerkendelsen eksempelvis kunne komme til udtryk ved, at kommunen ikke er tilbageholdende med at bevillige supplerende støtte, eller at der er bedre mulighed for at give netværksplejefamilierne økonomisk kompensation. Kommunerne bemærker ydermere, at hvis man i højere grad ønsker at anbringe i andet netværk end barnets slægt, kan der være behov for decideret aflønning som motivationsfaktor.

Netværket skal inddrages tidligere og mere systematisk

Kommunerne vurderer, at der er behov for, at netværket tænkes ind langt tidligere i sagerne og mere systematisk, end det er tilfældet i dag. Som nævnt handler det både om en kulturændring i kommunerne, mere tid og de rette kompetencer til at afdække og arbejde med netværket, men også at man i højere grad ser anbringelser som en forebyggelse i stedet for den sidste løsning. Flere kommuner vurderer, at man i dag anbringer så sent, at børnene ofte er meget udfordrede, hvorfor det bliver for svært for netværket at varetage opgaven som plejefamilie, da de ikke nødvendigvis har kompetencerne til at hjælpe et meget belastet barn eller håndtere meget belastede biologiske forældre.

Viden om netværksplejefamilier skal udbredes i den brede befolkning

Endelig oplever kommunerne, at der i befolkningen mangler viden om, at man kan blive netværksplejefamilie, og hvad det indebærer. Kommunerne opfordrer derfor til, at der laves et oplysningsarbejde inden for området henvendt til den brede befolkning.

GOD PRAKSIS I KOMMUNERNE

På baggrund af undersøgelsens resultater samler nedenstående boks op på den praksis, som kommunerne vurderer, fungerer godt i deres arbejde med anbringelser i netværksplejefamilier, og som eventuelt kan være inspirerende for andre kommuner i deres arbejde med området.

GOD PRAKSIS – FRA ÉN KOMMUNE TIL EN ANDEN

Et godt samarbejde i forbindelse med anbringelsen kræver forventningsafstemning og rammer

De fleste kommuner oplever, at samarbejdet mellem kommunen, netværksplejefamilien og de biologiske forældre har stor betydning for, om en anbringelse i netværket bliver vellykket. Noget af det kommunerne oplever bidrager til et godt samarbejde om netværksplejeanbringelsen er, at kommunen indledningsvist laver en forventningsafstemning – både i forhold til, hvad kommunen forventer af netværksplejefamilien, og hvad netværksplejefamilien kan forvente af kommunen i løbet af anbringelsen. For at barnet kan trives og udvikle sig, er det også vigtigt, at barnet ikke kommer til at føle sig splittet mellem netværksplejefamilien og de biologiske forældre. Det er derfor vigtigt, at netværksplejefamilien og de biologiske forældre har en god kontakt

og relation under anbringelsen. Flere kommuner oplever, at samarbejdet mellem netværksplejefamilien og de biologiske forældre kan understøttes ved, at kommunen er med til at lave nogle klare aftaler mellem netværksplejefamilie og de biologiske forældre.

Kommunen kan med fordel justere forventningerne til, hvad netværksplejefamilierne skal kunne

Flere kommuner fortæller, at det er vigtigt for deres samarbejde med netværksplejefamilierne, at de kommunale medarbejdere ikke har de samme forventninger til netværksplejefamilierne, som de har til de generelt godkendte plejefamilier. Kommunerne oplever, at de med fordel kan have fokus på relationen mellem barn og netværk og de ressourcer og muligheder, der er i netværket, når de undersøger og vurderer netværket. Og at kommunerne husker på, at de kan hjælpe netværksplejefamilierne på vej og opbygge deres kompetencer via supplerende støtte, så netværksanbringelsen kan lykkes.

Netværksplejefamilien skal have supplerende støtte, når der er behov

Flere kommuner oplever, at supplerende støtte typisk er vigtig for, at en anbringelse i netværket kan lykkes. Enkelte kommuner fremhæver i den forbindelse, at det har betydning for medarbejderne i kommunen, at der er en villighed og opbakning fra ledelsen til at bevilge supplerende støtte. Kommunerne oplever også, at det har betydning for netværksplejefamilierne, at der ikke er forhindringer i forbindelse med, at de skal søge om at få dækket udgifter – eksempelvis at ansøgningsprocessen er bøvlet, eller at der går lang tid, inden de modtager svar på ansøgningen.

Tæt kontakt særligt i starten af anbringelsen

Kommunerne oplever, at noget af det, der bidrager til et godt anbringelsesforløb i netværket er, at rådgiver og/eller familieplejekonsulenten har tæt kontakt med netværksplejefamilien. Kommunerne oplever, at det betyder noget for netværksplejefamilierne, at rådgiver og familieplejekonsulent er tilgængelige på telefonen, når og hvis netværksplejefamilien har brug for sparring og afklaring af spørgsmål, eller at medarbejderne lægger flere besøg hos netværksplejefamilien end planlagt,

hvis netværksplejefamilien eller medarbejderne oplever et behov for det. Særligt i starten af anbringelsen, oplever kommunerne, at den tætte opfølgning er vigtig for at understøtte netværksanbringelserne og være opmærksom på de potentielle udfordringer, der kan opstå under anbringelsen. Herudover oplever kommunerne også, at det er vigtigt for netværksplejefamilierne, at der er kontinuitet i de medarbejdere, som netværksplejefamilien har kontakt med i forbindelse med anbringelsen.

Ledelsen skal have fokus på netværk

En del af kommunerne oplever, at et tydeligt fokus fra ledelsens side på afdækning og inddragelse af netværket er understøttende for, at rådgivere og konsulenter kan arbejde fokuseret med anbringelser i netværksplejefamilier. I forlængelse af vigtigheden af det ledelsesmæssige fokus oplever flere kommuner, at det understøtter arbejdet med anbringelser i netværksplejefamilier, hvis kommunen har ansat medarbejdere, der er specialiserede i at afdække og inddrage netværk.

KAPITEL 2

Kommunernes vurdering af kendetegn ved børn anbragt i netværket og netværksplejefamilier

I dette kapitel ser vi indledningsvist på, hvad der, overordnet set fra kommunernes perspektiv, er kendetegnende for de børn, der er anbragt i netværkspleje, og hvad der kendetegner netværksplejefamilierne.

Herunder belyser kapitlet:

- At børn anbragt i netværkspleje i mindre grad er behandlingskrævende end børn anbragt i generelt godkendte plejefamilier.
- At det er de biologiske forældres udfordringer, der typisk er årsag til anbringelse i netværket.
- At netværksplejefamilier typisk er en del af barnets slægt.

SAMMENFATNING AF KAPITLETS RESULTATER

- Alle ti kommuner peger på, at et gennemgående kendetegn ved de børn, der bliver anbragt i netværksplejefamilier, er, at disse børn typisk ikke i samme grad har udfordringer, der er behandlingskrævende, sammenlignet med børn i andre typer plejefamilier.
- Når vi ser på årsagerne til de anbringelser, hvor barnet er anbragt i netværket, oplever kommunerne, at det er kendetegnende, at forældrenes problematikker ofte er årsagen. Det er oftest de biologiske forældres udfordringer, der fører til omsorgssvigt af barnet.
- Kommunerne peger på, at netværksplejefamilierne typisk består af barnets og de biologiske forældres slægt. Flere kommuner specificerer, at netværksplejefamilierne typisk, men ikke udelukkende, udgøres af barnets nære familie i form af barnets bedsteforældre eller søskende til de biologiske forældre.

BØRNENE HAR TY- PISK 'LETTERE' PROBLEMATIKKER

BEHANDLINGS- KRÆVENDE BØRN ANBRINGES IND IMELLEM I NET- VÆRKET

- Flere kommuner nævner også, at de personer i barnets netværk, der bliver netværksplejefamilier, ofte formelt eller uformelt har været involveret i aflastning af barnets forældre forud for anbringelsen.
- Flere af kommunerne oplever, at netværksplejefamilierne, modsat de generelt godkendte plejefamilier, ofte kan karakteriseres som udsatte i forhold til forskellige parametre eksempelvis økonomi, fysisk eller psykisk helbred med videre. De familier der godkendes til netværksplejefamilier, vurderes dog til at have de fornødne ressourcer det kræver, at kunne tage vare på barnet, på trods af deres eventuelle udsathed.

BØRN I NETVÆRKSPLEJE ER IKKE SÅ BEHAND- LINGSKRÆVENDE SOM ANDRE ANBRAGTE BØRN

I interviewene har vi bedt kommunerne karakterisere de børn, som de har og har haft anbragt i netværksplejefamilier. Flere kommuner nævner, at anbringelserne i netværksplejefamilierne er meget forskelligartede, og at den forskelligartethed går igen hos børnene. Alligevel peger alle kommunerne i interviewene på, at et gennemgående kendetegn ved de børn, de anbringer i netværksplejefamilier, er, at børnene ikke i lige så høj grad, som børn i andre typer plejefamilier eller anbringelser, er behandlingskrævende – det understøttes også af eksisterende viden på området¹. En leder fortæller, at det er børn med lettere problematikker, de typisk anbringer i netværk:

"Noget af det jeg synes, der går igen, er de mindre behandlingskrævende børn. Både for ikke at belaste netværket og relationerne, men også fordi det er muligt for netværket, at kunne løse og løfte opgaven med anbringelsen." (Leder af Familierådgivning)

Selvom det går igen i kommunerne, at de påpeger, at det typisk er mindre behandlingskrævende børn, de anbringer i netværket, kommer nogle af kommunerne med eksempler på børn, de har anbragt i netværket på trods af sværere proble-

¹ Det Nationale Forskningscenter for Velfærd (2009): *Børn og unge anbragt i slægten. En sammenligning af slægtsanbringelser og anbringelser i traditionel familiepleje.*

matikker hos barnet. I en af kommunerne fortæller de, i forlængelse heraf, at omfanget af børnenes behov for behandling ikke altid er tydeligt ved tidspunktet for anbringelsen.

"Hvis vi vidste, hvad vi ved i dag, dengang vi anbragte dem, omkring hvor skadede børnene var, så havde vi aldrig vurderet dem egnet til netværksplejefamilie. Det er også det dilemma vi kan stå i, fordi man får noget viden efterhånden. Vi har for eksempel en sag, hvor der er tilknytning i anbringelsen, men der er også et sæt bedsteforældre, som er på overarbejde, fordi de også er udfordret på deres egen kunnen. Og så har de to meget behandlingskrævende børn, har vi fundet ud af." (Rådgiver)

En kommune beskriver, at når barnets problematikker først opdages efter anbringelsen er effektueret, kan det handle om, at barnet anbringes i en tidlig alder, hvor barnets udfordringer endnu ikke kommer til udtryk eller kan vurderes. Det kan, ifølge kommunen, også være, at de udfordringer, der har været omkring barnet før anbringelsen, har fyldt så meget, at barnets egne problematikker først viser sig, når barnet anbringes i en stabil base med omsorg og ro.

En anden kommune har eksempler på, at kommunen bevidst har anbragt børn med sværere problematikker i netværkspleje. Kommunen beskriver, at det kan gøre sig gældende i sager, hvor der er tale om unge mennesker, der skal anbringes. Her har de unge nogle gange et stort ønske om at blive anbragt i netværket. I forlængelse heraf fortæller et par kommuner, at der, hvor netværket alligevel vælges til, selvom barnet eller den unge har sværere problematikker, er, når kommunen vurderer, at der er en stærk relation mellem barnet og netværket, som er afgørende for barnets trivsel og udvikling.

"Vi har en del oppe i ungegruppen, hvor man måske ville tænke, at de udfordringsmæssigt skulle på en institution, men hvor vi er lykkedes i en netværksplejefamilie, fordi relationen har været så stærk." (Rådgiver)

Yderligere en kommune har eksempler på, at børn, der er meget behandlingskrævende, anbringes i netværket, fordi netværksplejefamilien har særlige kompetencer, der gør, at de kan varetage opgaven. Kommunen beskriver i den forbindelse et eksempel med en bedsteforældre, der har sit multihandicapede barnebarn anbragt, og hvor bedsteforælderen er uddannet inden for området.

"Vi har en del oppe i ungegruppen, hvor man måske ville tænke, at de udfordringsmæssigt skulle på en institution, men hvor vi lykkes i en netværksplejefamilie..."

ÅRSAGEN TIL ANBRINGELSE ER TYPISK UDFORDRINGER HOS FORÆLDRENE

Når vi ser på årsagerne til de anbringelser, hvor barnet er i netværket, oplever kommunerne, at det ofte er kendetegnende, at forældrenes problematikker er årsagen. Trods forskelligheden fra anbringelse til anbringelse og fra barn til barn, nævner flere af de interviewede kommuner, at det oftest er de biologiske forældres udfordringer, der er skyld i omsorgssvigt, og som fører til anbringelse frem for, at det er barnets egne problematikker, der er årsagen til anbringelsen. Også dette understøttes af eksisterende viden på området.² Forældrenes udfordringer kan være psykisk sygdom, misbrug, voldelig adfærd eller mangel på basal omsorg i sig selv.

"I de sager jeg har, er det forældrenes misbrug som gør, at børnene simpelthen bliver massivt omsorgssvigtede og ikke kommer i skole, og ikke gør noget som helst." (Rådgiver)

En leder i en anden kommune fortæller i forlængelse heraf, at det er mangel på generel omsorg fra de biologiske forældres side, der typisk er årsag til anbringelser i netværket:

"Der hvor vi bruger netværket, det er hvor den generelle omsorg har manglet, mere end det er barnets udfordringer. Det hænger igen sammen med, at almindelige Hr og Fru Danmark er i stand til at yde den der almindelige omsorg." (Faglig leder i familieafdeling)

ÅRSAGEN KAN OGSÅ VÆRE KON- FLIKT MELLEM BARN OG FORÆL- DRE

En anden kommune peger også på, at de anbringer unge i netværksplejefamilier, når der er store konflikter mellem den unge og de biologiske forældre. Der er tale om unge, der typisk er stukket af fra hjemmet. Kommunen fortæller, at konflikt typisk ikke er årsag til anbringelse i sig selv. Derimod er det den unges risikoadfærd, der gør, at kommunen anbringer den unge efter den unges eget ønske, for at dæmpe konfliktniveauet i familien og for at undgå, at den unge eventuelt ender med at flakke rundt.

² Det Nationale Forskningscenter for Velfærd (2009): *Børn og unge anbragt i slægten. En sammenligning af slægtsanbringelser og anbringelser i traditionel familiepleje.*

NETVÆRKET HAR VÆRET FORMEL ELLER UFORMEL AFLASTNING

NETVÆRKSPLEJEFAMILIEN ER TYPISK SLÆGT

Når kommunerne skal karakterisere de netværksplejefamilier, de har, påpeger de, at netværksplejefamilierne ligesom børnene er meget forskellige. Kommunerne peger dog også på, at netværksplejefamilierne typisk består af barnets og de biologiske forældres slægt. Flere kommuner specificerer, at netværksplejefamilierne typisk udgøres af barnets nære familie i form af barnets bedsteforældre eller søskende til de biologiske forældre.

"Det kan være bredere, men oftest er det slægt. Og det er meget slægten, som familien også selv peger på." (Faglig leder i familieafdeling)

Nogle kommuner har dog også erfaring med netværksplejefamilier, der ikke er biologisk relateret til barnet eller familien.

"Vi har også én, hvor det er barnets tidligere papfar, der nu har fået barnet i netværkspleje." (Rådgiver)

Netværksplejefamilier har ofte været involveret i aflastning forud for anbringelsen

Flere kommuner nævner, at personer der bliver netværksplejefamilier ofte har været involveret i aflastning af barnets forældre forud for anbringelse. Kommunerne fortæller, at netværkets aflastning både kan have været af formel karakter gennem forebyggende foranstaltninger iværksat af kommunen, men at de også kan have været af mere uformel karakter, hvor netværket og de biologiske forældre selv internt har løst behovet for aflastning. Eksempelvis kan barnet have boet hos netværket en periode forud for anbringelsen, hvilket stemmer overens med resultaterne i en tidligere undersøgelse, der viser, at slægtsplejefamilier ofte har haft barnet boende i perioder uformelt før anbringelsen³.

"De har faktisk boet hos faster eller mormor eller et eller andet de sidste tre måneder, inden man får øje på det og hvor man tænker: Det giver ligesom ikke mening at finde på noget andet." (Familieplejekonsulent)

Netværket har ofte selv været eller er udsat

Flere af kommunerne oplever, at netværksplejefamilierne, modsat de generelt godkendte plejefamilier, typisk selv er

³ Knudsen, L. (2009): Børn og unge anbragt i slægten. En sammenligning af slægtsanbringelse og anbringelse i traditionel familiepleje. SFI

mere eller mindre udsat, og at kommunen kan have kendskab til netværksplejefamilierne i forvejen.

"Mange af de her familier har selv haft en vanskelig periode i deres liv, som de er kommet igennem eller er vokset fra. De har på mange måder en anden rummelighed, end vi andre har." (Afdelingsleder)

"Mange af de her familier har selv haft en vanskelig periode i deres liv, som de er kommet igennem eller er vokset fra."

Kommunerne beskriver, at netværket selv, grundet udsathed i deres eget liv eller opvækst, kender til de udfordringer, som barnet eller de biologiske forældre står i. Kommunerne oplever, at netværksplejefamiliernes egen udsathed eller historik hermed medvirker til, at de kan forstå og rumme barnet og de biologiske forældre bedre end i andre typer plejefamilier eller anbringelser.

KAPITEL 3

Styrker ved anbringelser i netværksplejefamilier

I dette kapitel præsenterer vi de styrker, kommunerne ser ved anbringelser i netværksplejefamilier.

Herunder belyser kapitlet:

- Kommunerne oplever det som en styrke ved netværksanbringelser, at relationen mellem barnet og netværket er etableret på forhånd.
- Kommunerne oplever, at netværksanbringelser er en god løsning og en billigere løsning end andre anbringelser i nogle tilfælde.

SAMMENFATNING AF KAPITLETS RESULTATER

- Næsten alle kommunerne oplever, at den største styrke ved netværksplejeanbringelse er, at der allerede er en etableret følelsesmæssig relation mellem barn og plejeforældre forud for anbringelsen. Den følelsesmæssige forbindelse mellem barn og netværksplejefamilie skal derved ikke først etableres ved anbringelsens start.
- I flere kommuner beskriver de, at det har positiv betydning for barnet, at plejefamilien har valgt barnet til på grund af den følelsesmæssige relation og ikke fordi anbringelsen er et arbejde, de bliver betalt for.
- Kommunerne oplever, at den følelsesmæssige relation mellem barn og netværksplejefamilie gør, at anbringelsen ikke nødvendigvis opleves så indgribende for barnet som andre typer af anbringelser. I forlængelse heraf beskriver kommunerne, at netværksplejefamilierne ofte i højere eller mindre grad afspejler det hjem, som barnet kommer fra. Det gør, at barnet føler sig tryk i netværksplejefamilien.
- Flere kommuner fortæller, at de oplever, at det almindelige børneliv bliver nemmere for børnene, når de anbringes i netværket frem for i generelt godkendte plejefamilier eller på institutioner. Børnene forbliver en del af deres netværk, og hvis barnet anbringes i slægten, bidrager det til, at barnet ikke nødvendigvis føler sig splittet mellem plejefamilien og den biologiske familie,

samtidig med at det for børnene føles mere naturligt at sige, at de bor hos mormor eksempelvis.

- Flere kommuner peger på, at det er en fordel for kommunen isoleret set, at det er en økonomisk billigere løsning at finde ressourcerne til at hjælpe barnet i netværket. Det skyldes, at netværksplejefamilier ikke får vederlag som generelt godkendte plejefamilier, men i stedet skal holdes udgiftsneutrale.
- Kommunerne fortæller også, at selvom de typisk bevilger en del supplerende støtte til netværksplejefamilierne, oplever de, at anbringelserne på den lange bane er billigere end andre typer anbringelser, fordi børnene typisk er bedre stillet efter anbringelsen. At børnene er bedre stillet kan være påvirket af, at børn i netværksplejefamilier typisk ikke i samme grad har udfordringer, der er behandlingskrævende, sammenlignet med børn i andre typer af anbringelser.

RELATIONEN MELLEM BARN OG PLEJEFAMILIE ER ETABLERET I FORVEJEN

Det går på tværs af næsten alle kommunerne, at de oplever, at den allerede etablerede følelsesmæssige relation mellem barn og netværksplejefamilie er en af de største styrker ved anbringelser i netværkspleje. Den følelsesmæssige forbindelse mellem barn og netværksplejefamilie skal ikke først etableres ved starten af anbringelsen, ligesom den skal, når et barn anbringes i en generelt godkendt plejefamilie, fortæller kommunerne.

"Der er nemlig følelser på spil, og der er noget i forhold til det biologiske netværk, som ordinære plejefamilier ikke har." (Rådgiver)

En medarbejder fra en anden kommune supplerer:

"Jeg synes, der er en væsentlig forskel tilknytningsmæssigt i forhold til børnene. For en farmor og farfar vil altid være ens farmor og farfar, også selv om man ikke boede der en dag. Og det er den forskel der er kontra andre plejefamilier, at det der usynlige bånd, det er ligesom stærkere." (Familieplejekonsulent)

"For en farmor og farfar vil altid være ens farmor og farfar, også selv om man ikke boede der en dag."

Det er den allerede eksisterende forbindelse, der beskrives af flere kommuner, som drivkraften og motivationen for netværksplejefamilien til at tage barnet til sig, og til at få barnet bragt godt videre i livet. Kommunerne beskriver den følelsesmæssige relation i forskellige termer som: Kærlighed, motivation til at hjælpe barnet videre, tryghed og kendskab, hjertevarme og en forståelse for barnet og familien. En medarbejder beskriver her, hvor betydningsfuld hun oplever, at relationen er:

"Vi ved bare, at relationen den er så sindssyg vigtig. Det er relationer, som flytter folk. Så det at man har etableret en relation fra start af, det gør en kæmpe forskel på det her område." (Matchning- og familieplejekonsulent)

Barnet føler sig valgt til

I flere kommuner beskriver de også, at de oplever, det har betydning for barnet, at plejefamilien har valgt barnet til på grund af den følelsesmæssige relation. En medarbejder beskriver det sådan:

"Hvis man vælger at blive netværksplejefamilie, så er det fordi man elsker det her barn og vil gøre det bedste for barnet. Så det her med som barn at mærke, at der faktisk er nogen som vil mig. Det kan godt være at mor eller far ikke kunne, men jeg har en moster eller en bedsteforældre, som bare har taget mig til sig." (Rådgiver)

GODTGØRELSE

Kommunen skal godtgøre udgifter for kost og logi, jf. § 55, stk. 4, og dække netværksplejefamiliens øvrige og ekstraordinære omkostninger ved at have barnet eller den unge boende. (jf. Servicelovens § 66 b, stk. 4)

I forlængelse heraf nævner flere af kommunerne, at det er vigtigt for barnet, at netværksplejefamilien tager barnet til sig, fordi de holder af barnet, og ikke fordi de får penge for at have barnet anbragt, ligesom det er tilfældet i en generelt godkendt plejefamilie, som modtager vederlag.

"Man er ikke elsket på betingelse af, man er bare elsket fordi man er sig. Det er der også nogle plejefamilier som formår, men de bliver altid aflønnet og honoreret, så barnet vil altid kunne få den her: 'jeg er elsket på grund af det vederlag, som I får for at have mig'. Og det gør man ikke i en netværksplejefamilie. Så der er en stor byrde, som er fjernet fra de børn." (Matchning- og familieplejekonsulent)

Netværket er mindst indgribende

Kommunerne oplever, at den følelsesmæssige relation mellem barn og netværksplejefamilie gør, at anbringelsen ikke nødvendigvis opleves så indgribende for barnet som andre typer af plejefamilier. Som beskrevet i kapitel 2 er netværksplejefamilierne ofte i nær familie med barnet og består ofte af personer, som har spillet en rolle i forhold til barnet før anbringelsen.

BARNETS HVER- DAG BEVARES

Kommunerne beskriver i forlængelse heraf, at netværksplejefamilierne ofte i højere eller mindre grad afspejler det hjem, som barnet kommer fra. Det gør, at barnet føler sig tryk i netværksplejefamilien.

"Styrken for barnet ved at være i netværket er, at barnet bliver i noget kendt og trygt, når det skal anbringes og at barnet har en god relation og kontakt til den familie, det bliver anbragt i." (Funktionsleder på familieområdet)

Hvis netværket bor tæt på de biologiske forældre, har barnet også mulighed for at blive i nærmiljøet og i skole eller dagtilbud, hvilket mindsker de omvæltninger, der er for barnet i forbindelse med anbringelsen. Kommunerne beskriver, at det er en styrke for børnene at kunne leve et liv, der er så tæt på det 'almindelige' som muligt. En leder forklarer:

"Barnet har brug for at være mindst mulig anderledes. Og det med at kunne sige: 'Jeg bor hjemme hos min mormor', eller 'jeg bor hos min onkel', det er noget nemmere end at sige: 'Jeg bor i en plejefamilie'. Det er noget med at skabe mindst mulig forstyrrelse for barnet i dets opvækst, så barnet har mulighed for at udvikle sig på lige fod med de andre børn." (Afdelingsleder for Familiecentret)

Barnet bevarer relationer til familien

Flere kommuner fortæller, at børnene anbragt i netværksplejefamilier i højere grad forbliver en del af deres netværk på sigt. Hvis barnet anbringes i slægten, bidrager det til, at barnet ikke nødvendigvis føler sig splittet mellem plejefamilien og den biologiske familie eksempelvis i forbindelse med familiefødselsdage og højtider.

"Det vi oplever med de børn, der bliver anbragt i en almindelig plejefamilie, det er, at det bliver rigtigt svært for de her børn, fordi de har også nogle biologiske familier. Hvad med jul og alt det der. De har dobbelt af tanter, onkler og bedsteforældre. Alle hiver i de her børn. Det er nemmere, når de er i netværket, fordi så er det i den her familie, de hører til." (Faglig leder i familieafdeling)

Dette perspektiv understøtter, som også nævnt i kapitel 2, resultater fra andre undersøgelser på området, der blandt andet konkluderer, at det er vigtigt for børnene i netværksplejefamilierne, fortsat at være en del af deres biologiske familie.⁴

⁴ Det Nationale Forskningscenter for Velfærd (2010): "Det er jo min familie". Beretninger fra børn og unge i slægtspleje.

RELATIONEN TIL FORÆLDRENE BE- VARES

Flere kommuner oplever, at det i netværksplejefamilierne er lettere at bibeholde relationen mellem barnet og de biologiske forældre, fordi netværksplejeforældrenes relation til de biologiske forældre kan bidrage til, at barnet bevarer eller udvikler kontakten til de biologiske forældre. En leder fra en kommune fortæller blandt andet, at samvær mellem børn og biologiske forældre foregår mere gnidningsfrit, når et barn er anbragt i netværket. En medarbejder fra en anden kommune fortæller, at slægtsrelationen kan bruges til at bevare en god kontakt mellem barn og biologisk forældre:

"Det, der kan være rigtig godt, er, at netværksplejeforældrenetop bruger sin relation til de biologiske forældre til at gøre, at barnet bibeholder en god kontakt. Hvis du eksempelvis har en mormor, som har fået sit barnebarn i pleje, og mormoren stadig har en god relation til sin datter. Der er nogle af dem, der lykkes vildt godt med at få skabt en eller anden ordentlig relation mellem barn og mor, til trods for at mor måske er psykisk dårlig eller drikker for meget. Det synes jeg er virkelig godt." (Rådgiver)

Flere kommuner bemærker også, at anbragte børn typisk søger mod den biologiske familie, når de fylder 18 år og ikke er anbragt mere. Når barnet er anbragt i netværket, og særligt i familien, oplever kommunerne, at overgangen fra at være anbragt til at børnene eventuelt vender tilbage til den biologiske familie, ikke er så markant, som hvis barnet er anbragt i en generelt godkendt plejefamilie, da netværksplejefamilien og den biologiske familie typisk ligner hinanden. Kommunerne oplever også, at relationen mellem barnet og netværksplejefamilien typisk ikke bliver brudt, selv om anbringelsen ophører. Barnet er en del af netværket, og netværket er der fortsat, når barnet ikke er anbragt mere, og efter barnet er fyldt 18 år.

NETVÆRKSPLEJEFAMILIER KAN VÆRE DEN BILLIGSTE OG BEDSTE LØSNING PÅ SIGT

I forlængelse af styrkerne for børnene ved at være anbragt i netværket peger flere kommuner på, at en fordel for kommunen isoleret set er, at det er en billigere løsning for kommunen at finde ressourcerne til at hjælpe barnet i netværket. Det skyldes, at netværksplejefamilier ikke får vederlag som generelt godkendte plejefamilier, men i stedet skal holdes udgiftsneutrale, sådan at kommunen dækker de udgifter, der måtte være for familien i forbindelse med, at de har barnet anbragt.

SERVICELOVENS § 66 B – GODTGØRELSE

Stk. 4. Den kommunalbestyrelse, der har godkendt netværksplejefamilien, skal ud over godtgørelse for kost og logi, jf. § 55, stk. 4, dække netværksplejefamiliens øvrige og ekstraordinære omkostninger ved at have barnet eller den unge boende. Op til 20.000 kr. pr. barn eller ung årligt kan dækkes som øvrige omkostninger uden forvisning af dokumentation. Netværksplejefamilier kan efter en konkret vurdering desuden få hel eller delvis hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste.

VEJLEDNING OM INDSATSER OG SÆRLIG STØTTE TIL BØRN OG UNGE OG DERES FAMILIER

400. Der gælder særlige godtgørelsesregler for netværksplejefamilier, idet de ikke modtager vederlag, men i stedet får dækket de omkostninger, der er forbundet med at have barnet eller den unge boende. Denne ordning skyldes, at det er vigtigt, at barnet eller den unge under anbringelsen ved, at det ikke er en økonomisk belastning for familien, og at barnet eller den unge i højere grad får følelsen af, at de mennesker, som det allerede har en tilknytning til, alene har påtaget sig opgaven på baggrund af tilknytningen til barnet eller den unge. Det er derfor vigtigt, at betalingsordningen for barnets eller den unges ophold hos en netværksplejefamilie er økonomisk neutral for netværksplejefamilien.

(Børne- og Socialministeriets vejledning nr. 9142 af 26/2 2019)

DER SKAL INVESTERES I TÆT OG SUPPLERENDE STØTTE

Kommuner lægger vægt på, at den økonomiske besparelse i sig selv ikke er afgørende for, at de vælger netværksplejefamilier som løsningen, men at økonomien også er en af fordelene ved at anbringe i netværket.

Flere af kommunerne peger på, at der typisk investeres mange ressourcer i form af tæt og supplerende støtte i netværksplejefamilierne i starten af en anbringelse. Men trods det fortæller kommunerne, at de oplever, at anbringelserne på den lange bane er billigere end andre typer anbringelser, fordi børnene typisk er bedre stillet efter anbringelsen. Det er ikke tydeligt for kommunerne, hvorfor det er sådan, men de oplever, at børn anbragt i netværksplejefamilier ikke, i lige så høj grad

som børn anbragt andre steder, er udsatte og emotionelt udfordret senere i livet. En matchning- og familieplejekonsulent siger:

"Så kan det godt være, at vi investerer rigtig meget i netværksplejefamilierne til at starte med, men på den lange bane er de oftest billigere. Der er nogen netværksplejefamilier, som ikke er, og fred være med det. Men relationen gør, at børnene så ikke er nær så behandlingskrævende, når de kommer videre. På den måde er det en win-win." (Matchning- og familieplejekonsulent)

At børn, der har været anbragt i en netværksplejefamilie, er bedre stillet kan være påvirket af, hvilke børn der typisk anbringes i netværksplejefamilier. Børn i netværksplejefamilier har typisk ikke i samme grad udfordringer, der er behandlingskrævende, sammenlignet med børn i andre typer af anbringelser.

KAPITEL 4

Politisk og ledelsesmæssig fokus på netværksanbringelser

I dette kapitel ser vi på kommunernes overvejelser om betydningen af politisk og ledelsesmæssigt fokus på netværksanbringelser i forhold til arbejdet med anbringelser i netværksplejefamilier.

Herunder belyser kapitlet:

- At kommunerne oplever, at der de seneste år er kommet øget fokus på netværk og netværksplejefamilier.
- At det kræver opbakning fra ledelsen at afdække netværket grundigt.
- At det kræver opbakning fra ledelsen at understøtte netværket, så de kan lykkes i anbringelsen.

SAMMENFATNING AF KAPITLETS RESULTATER

- En del kommuner oplever, at et tydeligt fokus fra ledelsens side på inddragelse af netværk er understøttende for, at rådgivere og konsulenter kan arbejde fokuseret med anbringelser i netværksplejefamilier.
- Kommunerne fortæller, at det kræver ressourcer at afdække netværket grundigt både indledningsvist og løbende i en sag, og at netværksplejefamilierne ofte har behov for supplerende støtte. Det er derfor afgørende for medarbejdernes arbejde med at afdække og understøtte netværksanbringelser, at de har ledelsens opbakning til at bruge de ressourcer, det kræver at arbejde med netværksplejefamilier.
- Ledelsen i nogle kommuner arbejder aktivt med at understøtte brugen af netværksplejefamilier. I et par kommuner har de ansat netværkskonsulenter, der udelukkende arbejder med at inddrage netværk. I en anden kommune fremsætter ledelsen et tydeligt ønske om, at kommunen skal anbringe flere børn og unge i netværk og har planer om at opsætte måltal på området. Flere kommuner har også ansat konsulenter, der er specialiseret i at afdække og inddrage netværk, men som ikke udelukkende arbejder med netværk.

ØGET FOKUS PÅ NETVÆRK

Der er enighed blandt kommunerne om, at arbejdet med netværksanbringelser kræver et særligt fokus blandt kommunalpolitikere og den kommunale ledelse. Oplevelsen er, at der er kommet et øget fokus på netværksanbringelser de seneste år. Kommunerne fortæller, at det blandt andet handler om, at:

- Forskningsresultater viser, at børn i netværksanbringelser klarer sig bedre på forskellige parametre.
- Netværksanbringelser er en mindre indgribende foranstaltning, hvor barnet bibeholder kontakten til sit netværk.
- Netværksanbringelser rent økonomisk er en billigere løsning.
- At flere kommuner er optaget af, at borgerne i højere grad skal være en del af og bidrage til kommunale foranstaltninger.

NETVÆRKSPLEJE SKAL VÆRE TYDE- LIGT PRIORITE- RET AF LEDELSEN

En del kommuner oplever, at et tydeligt fokus fra ledelsens side på inddragelse af netværket er understøttende for at rådgivere og konsulenter kan arbejde fokuseret med anbringelser i netværksplejefamilier. De beskriver, at bedre understøttelse af medarbejdernes arbejde med anbringelser i netværksplejefamilier starter med et ønske om at tænke mere i netværk oppefra i kommunen – fra ledelse, direktion og politikere.

I en enkelt kommune fortæller medarbejderne, at der til tider nærmest er for stort fokus fra ledelsen på, at netværket skal i spil i forbindelse med anbringelser, og at det i de tilfælde bliver medarbejdernes opgave at korrigere ledelsens opfattelse af, hvad netværket i den pågældende sag kan magte og ikke magte, da de er tættere på familierne og praksis:

”Ja jeg tænker, at ledelsen måske oftere end os tænker netværk. Jeg tror det er mere den anden vej, at vi skal sige: ’Ej det kan vi altså ikke bruge, nu skal I stoppe’. Ledelsen sidder jo langt væk.” (Anbringelseskonsulent)

Hvis medarbejderne skal anbringe mere i netværket, kræver det opbakning og prioritering fra ledelsen

Oplevelsen hos de fleste af kommunerne er, at netværksanbringelser ikke sker af sig selv. I nogle kommuner har ledelsen tydeligt italesat, at de har et ønske om flere netværksanbringelser og er i gang med at opsætte konkrete måltal herfor. I nogle kommuner har de ansat konsulenter, der er særligt specialiseret i at arbejde med netværk, og som har til opgave at hjælpe rådgiverne med at afdække og inddrage netværket bedre i sagerne. Andre ledere er opmærksomme på at formidle de positive aspekter ved netværksanbringelser over for medarbejderne og fremhæve de gode eksempler på konkrete netværksanbringelser, som har været vellykkede.

En leder har god erfaring med, at hun har særlig opmærksomhed på, om netværket er afdækket og tænkt ind i sagerne:

"Jeg laver sagsgennemgang med sagsbehandlere, hvor jeg har en særlig opmærksomhed på netværk. Det har i hvert fald givet nogle overvejelser og drøftelser i de enkelte sager. For der er masser af politiske vinde, der taler ind i netværk. Men det skal jo ind under huden, og det skal mærkes, og det skal føles, og det skal drøftes. Så jeg tænker, at man skal ned i den enkelte sag – det er der, man skal starte. Og på den måde få gjort det til en naturlig del af arbejdet." (Afdelingsleder for børnegruppen)

LEDEREN SKAL VISE RISIKOVIL- LIGHED

Flere ledere i kommunerne fremhæver løbende vigtigheden af at afdække netværket grundigt og tidligt i forløbet over for medarbejderne. Samtidig oplever både ledere og medarbejdere, at det er en vigtig opgave hos ledelsen, at ledelsen er med til at bane vejen for, at kommunerne tænker anderledes omkring sine krav til anbringelsesstedet, når de arbejder med netværksplejefamilier. En afdelingsleder fortæller, at hendes opbakning til at medarbejderne arbejder med netværk og forsøger at finde ressourcer i netværket, bidrager til at medarbejderne i højere grad tør satse på anbringelser i netværket:

"Det gør jo noget godt for vores risikovillighed. Fordi når man kommer ud til en familie, hvor det sejler lidt, hvor der er skidt alle steder, og man tænker, her er ikke blevet gjort rent det sidste halve år, men der sidder en dejlig og fornuftig mand i stolen over for en, som rigtig gerne vil tage de her børn, og som har en god relation til dem, men bare ikke kan finde ud af at gøre rent. Det gør, at vi godt tør sige, det her det går vi med, fordi det andet det kan vi hjælpe ham med." (Afdelingsleder)

Arbejdet med netværksanbringelser kræver ressourcer

I forlængelse af ovenstående er der bred enighed i kommunerne om, at selvom netværksanbringelser er en billigere løsning end andre typer anbringelser, så kræver de ofte supplerende støtte som for eksempel familiebehandling, psykologhjælp, flere besøg, større telefonisk kontakt med videre, hvilket alt sammen kræver ressourcer. Det er derfor afgørende for medarbejdernes arbejde med netværksanbringelser, at de har ledelsens opbakning til at bruge de ressourcer, som de oplever, at det kræver for at opnå en vellykket anbringelse i netværket. Samtidig kræver det ressourcer at få afdækket netværket tilstrækkeligt både indledningsvist, men også at besøge netværket løbende, som vi beskriver nærmere i kapitel 6.

KAPITEL 5

Kommunernes organisering på området for netværksanbringelser

I dette kapitel ser vi på, hvordan kommunerne organiserer deres arbejde i forhold til netværksanbringelser. Vi belyser også kommunernes oplevelser af fordele og ulemper ved organisationerne.

Herunder belyser kapitlet:

- Kommunernes forskellige organisering i forhold til anbringelsesområdet generelt og netværksanbringelser specifikt.
- Hvordan netværket oftest afdækkes i det forebyggende arbejde.
- Hvordan flere kommuner adskiller rådgiverrollen fra konsulentrollen.
- Hvordan nogle kommuner har ansat personer udelukkende til at matche og arbejde med netværket.

SAMMENFATNING AF KAPITLETS RESULTATER

- Kommunerne er organiseret forskelligt i forhold til deres arbejde med anbringelser, herunder netværksanbringelser. Flere kommuner oplever, at samarbejdet blandt medarbejderne omkring netværksanbringelserne går nemmere, når medarbejderne sidder tæt på hinanden fysisk og har samme ledelse. Jo tættere samarbejde mellem de ansvarlige medarbejdere, jo bedre proces er der om netværksanbringelser til gavn for netværksplejefamilierne.
- Hos flere kommuner er den indledende afdækning af netværket organisatorisk placeret i det forebyggende arbejde, som er adskilt fra arbejdet med at matche og understøtte netværksanbringelsen. Ulempen herved er, at der kan gå vigtig viden tabt, når sagen skifter hænder.
- I de fleste kommuner adskiller rådgiverrollen sig fra konsulentrollen. Rådgiveren har ansvar for netværksafdækningen, står for at føre de lovpligtige tilsyn i forbindelse med anbringelsen, træffer afgørelser i relation til

netværksplejefamilierne og står for arbejdet med godtgørelser for kost og logi og andre omkostninger. Konsulenten undersøger det netværk, som rådgiveren peger på som relevant, godkender netværket, yder supervision og støtte til netværksplejefamilierne og har i højere grad den mere uformelle dag-til-dag-kommunikation med netværksplejefamilierne.

- Enkelte kommuner har deciderede netværks- eller matchningskonsulenter, som udelukkende beskæftiger sig enten med netværket eller selve matchningsprocessen i forbindelse med anbringelser. I disse kommuner oplever både medarbejdere og ledere, at det er positivt for arbejdet med netværksplejefamilier, at der er en eller flere personer med specialiseret viden om området, og som har tilstrækkeligt tid afsat til at arbejde dybdegående med området.

KOMMUNERNE ORGANISERER SIG FORSKELLIGT I DERES ARBEJDE MED ANBRINGELSER

Det varierer, hvordan kommunerne har organiseret sig i forhold til at løfte opgaven omkring anbringelser generelt. Hos nogle kommuner er arbejdet med anbringelser eksempelvis organiseret i et særskilt team, mens arbejdet med anbringelser hos andre kommuner indgår som en af flere arbejdsopgaver i familieafdelingen i kommunen. Det varierer også, hvorvidt arbejdet omkring anbringelser er opdelt i distrikter eller i forhold til børnenes alder, eksempelvis et børne- og et ungeteam. Dermed varierer det også, om de medarbejdere, som vi har talt med i undersøgelsen, har samme ledelse, og/eller om de sidder sammen fysisk.

Kommunerne oplever, at der er fordele og ulemper ved de forskellige organiseringer. Flere kommuner fremhæver dog, at dét at medarbejderne, som arbejder med forskellige aspekter af anbringelser, sidder sammen fysisk og/eller har samme leder, gør samarbejdet omkring netværksanbringelser tættere og nemmere, hvilket de oplever får en positiv betydning for deres arbejde med netværksplejefamilier. Netværksplejefamilierne bliver således mødt af rådgivere og konsulenter, der er samstemmende, og som hurtigt kan handle, hvis der opstår udfordringer i netværksplejefamilien:

”De kan se, at vi samarbejder tæt, og de kan blive mødt på den samme måde”

”Rådgiver X: Netværksplejefamilierne kan jo også se, at vi har et tæt samarbejde, så de bliver også mødt med det samme i stedet for, at nogle familieplejekonsulenter siger

noget andet, fordi at vi ikke snakker sammen. De kan se, at vi samarbejder tæt, og de kan blive mødt på den samme måde. Det hjælper også til, når de skal modtage noget fra os eller samarbejde med os.

Rådgiver Y: Det er en stor styrke. Vi har jo tit noget med samvær, hvor vi altid lige snakker sammen om det: 'Jeg tænker sådan, og hvad tænker du?'. Det er jo en styrke, at man er to om at få taget den beslutning, vi tænker er den rigtige. Nogle gange husker den ene på noget, den anden ikke lige har syn for.

Familieplejekonsulent: Nu har jeg ikke prøvet anderledes, men jeg kunne forestille mig, at vi griber tingene hurtigere."

Én kommune fremhæver, at jo tættere samarbejde mellem rådgiver og konsulenter, jo bedre er deres matchningsproces mellem barn og netværksplejefamilie. En anden kommune peger på, at deres arbejde med at tænke i løsninger for barnet i netværket styrkes af, at de er et lille team, der i fællesskab drøfter handlemulighederne i de enkelte sager. En tredje kommune beskriver, at de altid har to konsulenter på en sag i forbindelse med processen for at godkende en netværksplejefamilie. Når anbringelsen er trådt i kraft, fortsætter den ene af konsulenterne i familien og fungerer som bindeled mellem netværksplejefamilien og rådgiveren, når rådgiveren har travlt og ikke er så tilgængelig, eller hvis samarbejdet mellem netværksplejefamilien og rådgiveren er udfordret.

Den indledende afdækning af netværket sker typisk i det forebyggende arbejde

Flere kommuner beskriver, at afdækningen af netværket sker i forbindelse med det forebyggende arbejde, og at dette arbejde oftest er organiseret et andet sted i kommunen end arbejdet med selve anbringelsen, eksempelvis i et forebyggende team:

"Man kan sige, at netværksanbringelser starter ikke inde i anbringelsesfunktionen. Det er noget, der starter i det forebyggende. (...) Det arbejde og det mind-set om at vælge, at pege på en netværksanbringelse sker faktisk forud for effektiviteten af anbringelsen, og er dermed slet ikke den enkelte anbringelsesrådgiver." (Teamleder, Børn og Familie)

Vi ser nærmere på kommunernes arbejde med selve afdækningen af netværk i kapitel 6.

Viden om netværket kan gå tabt, når sagen skifter hænder

Flere kommuner oplever, at ulempen, ved at afdækningen af netværket i det forebyggende arbejde og effektiviteten af an-

DET FOREBYGGENDE ARBEJDE ER ADSKILT FRA ARBEJDET MED ANBRINGELSER

Rådgiver

står typisk for indledende afdækning af netværk, tilsyn med netværk og afgørelser om godtgørelser

Familieplejekonsulent

står typisk for undersøgelse af udpeget netværk, godkendelse af netværk, yder supervision og støtte, og har den primære kontakt med netværket

bringelsen i flere kommuner er adskilt organisatorisk, er, at viden om barnet og netværket kan gå tabt i overleveringen af sagen mellem de forskellige afdelinger eller teams:

"Fordi måden hvorpå vi er organiseret i vores kommune, hvor sagen flytter fra et børneteam og til et anbringelsesteam, der er det egentlig anbringelsesteamet, som visiterer sagen til os. Så allerede der går der noget viden tabt, når sagen skifter rådgiver." (Leder for Familiecentret)

Det samme kan ske, hvis rådgiver eller familieplejekonsulenten ikke selv har været med til at afdække netværket. I disse tilfælde kan de opleve, at de mangler relevant viden, eller at de bliver nødt til at besøge netværket igen.

De fleste kommuner adskiller rådgiverrollen fra konsulentrollen

I de fleste kommuner har rådgiver og konsulenter adskilte ansvarsområder. Rådgiver står for at føre de lovpligtige tilsyn, træffer afgørelser i relation til netværksplejefamilierne, står for arbejdet med godtgørelser for kost og logi og andre omkostninger og står for at lave netværksafdekningen. Mens konsulenterne undersøger det netværk, som rådgiver peger på som relevant, godkender eller afviser netværket, yder supervision og støtte til netværksplejefamilierne og har i højere grad den mere uformelle dag-til-dag-kommunikation med netværksplejefamilierne.

Ifølge kommunerne selv er der flere fordele ved denne organisering eksempelvis, at konsulenterne af netværksplejefamilierne i højere grad opleves som 'ufarlige', fordi de ikke har myndighedsrollen, og kan i flere situationer fungere som bindeled mellem rådgiver og netværksplejefamilierne:

"Forskellen ligger også i, at matchningskonsulenten har ingen myndighed. Jeg er nogle gange farlig, fordi jeg har myndighed. Men lige så snart jeg siger, at det er matchningskonsulenten, som vil komme, bare det, at hun ikke hedder 'socialrådgiver', det gør bare en forskel for familien." (Rådgiver)

I en enkelt kommune fungerer medarbejderne som både rådgiver og konsulenter. Medarbejdere og ledere i kommunen oplever, at det giver en fordel for netværksplejefamilierne, at der er én indgang til kommunen for netværksplejefamilierne, og at kommunen i højere grad kan handle hurtigt på familiernes forespørgsler, fordi de ikke skal igennem flere beslutningsled.

NETVÆRKS- KONSULENTER BE- SKÆFTIGER SIG KUN MED OPGA- VER VEDRØRENDE NETVÆRK

Nogle kommuner har netværks- eller matchningskonsulenter

Enkelte kommuner har såkaldte netværkskonsulenter, som udelukkende beskæftiger sig med netværket i forbindelse med anbringelser. Når et barn skal anbringes, har netværkskonsulenterne til ansvar at sikre, at netværket afdækkes og tænkes ind, enten som netværksanbringelse eller som en støtte i andre typer af anbringelser. De orienterer sig typisk i den afdækning og de beskrivelser, som rådgivere allerede har lavet om netværket for eksempel i den børnefaglige undersøgelse. Herefter arbejder netværkskonsulenterne på forskellig vis videre med at afdække og undersøge netværket. Derudover arbejder netværkskonsulenterne typisk med at understøtte netværket undervejs i anbringelsen.

En kommune har matchningskonsulenter, som på sin vis har samme ansvar, som netværkskonsulenterne, nemlig at finde det rette match mellem barnet og anbringelsesstedet. Forskellen på matchningskonsulenter og netværkskonsulenter er, at førstnævnte skal se bredere end netværket eksempelvis en generelt godkendte plejefamilie eller en institution.

Det er positivt at have fagpersoner tilknyttet med særlig viden om og tid til at afdække netværket

Medarbejdere i flere kommuner oplever, at fordelene ved at have netværks- eller matchningskonsulenter er, at der er tid og de rette kompetencer til stede til at afdække netværket grundigt. Kommunerne oplever, at disse ressourcer ikke altid er til stede, hvis det er en 'almindelig' konsulent – som i øvrigt skal matche, supervisere og støtte ind i de andre plejefamilie typer – som har ansvaret for at afdække netværket.

To medarbejdere fra en kommune fortæller nedenfor om, at det er vigtigt for deres arbejde med netværk, at afdelingen har ansat en konsulent, der udelukkende har fokus på at matche og inddrage netværket:

"Det er rigtig fint, at der er sagt oppefra, at der skal være det her fokus på netværk. Du kommer ikke uden om konsulenten lige meget, om du synes, at det er træls. Det er ikke noget, som man kan vælge til eller fra. Så behøver man ikke som rådgiver at forholde sig til, om man skal bruge konsulenten, for det skal man." (Matchnings- og familieplejekonsulent)

En medarbejder i samme kommune følger op:

"Før blev det sådan lidt noget, som blev nævnt i en bisætning: 'Vi skal også lige se på det der netværk.', og så var alle jo bare videre, og det kørte bare. (...) Det handler om at

**HVIS OMRÅDET
SKAL BOOSTES
SKAL NETVÆRKS-
ANBRINGELSER
VÆRE EN SÆR-
SKILT OPGAVE**

have en strategi for, hvordan man vil implementere det og have en fast struktur omkring det. For det sker ikke af sig selv.” (Familieplejekonsulent)

Flere kommuner oplever, at det ikke understøtter netværksområdet, at rådgiverne arbejder med netværket uden støtte fra en specialiseret netværksperson. De oplever, at hvis området skal boostes, skal der være fokus på netværket som en særlig opgave, der kræver særlig opmærksomhed. En leder fortæller:

”Vi har jo valgt at ansætte en konsulent, der har et kendskab til netværk. Og det har vist sig, at det er en af de vigtigste brikker. For i en travl hverdag, hvor rådgiverne måske har nogle sager, hvor der godt kunne være noget netværk, men hvor de så siger, de ikke har tiden til det, for der er mange andre sager, der er presserende, der er det en fordel at have en specialist i huset. Hun kan løbe den lidt længere og har blik for det. Vi skal som ledere på den måde feje nogle af de sten væk, der kunne være.” (Teamleder børn og familie)

At få netværks- eller matchningskonsulenter i kommunen kræver tilvænning

I de kommuner, hvor det er nyt at arbejde med netværks- eller matchningskonsulenter, har det også krævet noget tilvænning. Der kan eksempelvis opstå usikkerhed hos rådgivere om, hvornår i forløbet netværks- eller matchningskonsulenten skal inddrages samtidig med, at nogle af de øvrige konsulenter kan opleve det som vanskeligt at skulle give en opgave, som før lå hos dem, fra sig.

KAPITEL 6

Kommunernes afdækning, undersøgelse og vurdering af netværket

I dette kapitel ser vi på, hvordan kommunerne afdækker netværket i forbindelse med en anbringelse. Derudover ser vi på, hvordan kommunerne undersøger og vurderer netværkets egnethed som netværksplejefamilie.

Herunder belyser kapitlet:

- Hvordan kommunerne altid afdækker netværket i forbindelse med en anbringelse men ikke altid lige systematisk.
- Hvordan kommunerne kan udfordre de biologiske forældres fortælling om, at de ikke har et netværk.
- Hvilke forhold, kommunerne ser på, når de vurderer, om netværket er relevant i forhold til en anbringelse.

SAMMENFATNING AF KAPITLETS RESULTATER

- Kommunerne afdækker altid netværket i forbindelse med en anbringelse, men de oplever, at det varierer, hvor systematisk denne afdækning sker. Dette skyldes blandt andet manglende tid, de rette kompetencer og/eller en kultur, hvor man ikke tidligere har været vant til at se netværket som en ressource.
- Kommunerne oplever ofte, at de biologiske forældre indledningsvist afviser, at de har et relevant netværk i forbindelse med en anbringelse. Derfor består en del af kommunernes arbejde særligt i at få spurgt ind til og udfoldet det netværk, som der alligevel ofte er, og få de biologiske forældre til at nuancere deres syn på potentialet i netværket.
- Når kommunerne undersøger netværket og vurderer dets egnethed, så ser de på en lang række forskellige parametre. Det gælder eksempelvis netværkets mentaliseringssevne, deres behov for supplerende støtte, deres alder, deres boligforhold, deres tilgang til de krav som kommunen stiller til netværksplejefamilierne med videre. Det altafgørende er dog, at relationen mellem barn og netværket er tilstede og er det bærende for anbringelsen.

- Kommunerne er opmærksomme på, at de ikke kan have samme forventninger til netværksplejefamilier som til generelt godkendte plejefamilier. Det handler blandt andet om, at netværksplejefamilierne ikke har samme erfaring med opgaven som generelt godkendte plejefamilier og på en række punkter kan minde om det udsatte miljø, som barnet er opvokset i.
- Nogle gange er barnet hos netværket i forvejen før anbringelsen og har været det længe, hvilket kan gøre det vanskeligt for kommunerne at lave en vurdering, som peger i retningen af, at barnet ikke skal være anbragt hos netværket. Her bliver relationen mellem netværket og barnet den mest tungtvejende faktor i forhold til, om netværket bliver godkendt.
- Der er eksempler på, at netværket er for belastet til at varetage opgaven som netværksplejefamilie. Det er primært, hvis netværket har dårlige mentaliseringsevner, at det ikke bliver godkendt som netværksplejefamilie. Andre gange vurderer netværket selv, at opgaven er for stor for dem, eksempelvis hvis der er tale om ældre bedsteforældre, der skal tage imod et spædbarn, og ønsker at bibeholde deres rolle som udelukkende bedsteforældre.

SERVICELOVENS § 50

Hvis det må antages, at et barn eller ung trænger til særlig støtte, skal kommunen undersøge barnets eller den unges forhold. I undersøgelsen skal barnets, familiens og netværkets ressourcer og problemer afdækkes.

KOMMUNERNE AFDÆKKER ALTID NETVÆRKET, MEN SYSTEMATIKKEN MANGLER

Kommunerne fortæller, at de altid afdækker netværket i forbindelse med en anbringelse, men flere kommuner oplever, at det varierer fra sag til sag, hvor systematisk afdækningen er, og at de kunne ønske sig at blive bedre og mere stringente i afdækningen. De barrierer, som flere kommuner oplever i forhold til at afdække netværket, er primært manglende tid, de rette kompetencer til at afdække, samt at der blandt nogle medarbejdere kan være en modstand i forhold til at tænke i netværksanbringelser.⁵ Kommunerne oplever, at modstanden særligt bunder i, at netværket i familier, hvor et barn anbringes fra, ofte er meget spinkelt eller har få ressourcer:

⁵ Modstand fra medarbejdere er også belyst i en undersøgelse foretaget af AKF, som viser, at nogle kommuner er bekymrede for, at barnet eller den unge fastholdes i et uhensigtsmæssigt familiemønster, hvis vedkommende anbringes i slægten.

Mehlbye, J. (2005): *Slægtsanbringelse – det bedste for barnet?*

"Altså det kan være en netværksperson, der var 19 år dengang, der er blevet 23. Der kan være én, der havde det dårligt, som har fået det godt. Der kan dukke nye mennesker op."

"Man bliver farvet af den kontakt, man har til familien og måske kendskabet til de bedsteforældre eller søskende, der måtte være. Den måde der er blevet talt om netværket på, om at det ikke er så ressourcefyldt. Så bliver man nok også som rådgiver farvet af, at der ikke er ressourcer i netværket, der er ikke nogen, der er interesserede. Eller forældrene kan ikke pege på nogen, der ville kunne. Så går man med det, i stedet for at lave sin egen undersøgelse af det." (Teamleder, anbringelsesteamet)

Flere nævner også, at det er vigtigt, at man som kommune husker på, at selvom netværket måske har været afdækket tidligere i en konkret sag, så kan netværket have ændret sig undervejs, og dermed være relevant at undersøge igen:

"Vi kan godt have haft et barn, der for nogle år siden skulle anbringes, hvor man siger, der var ikke noget netværk – nej, men det var flere år siden. Altså det kan være en netværksperson, der var 19 år dengang, der er blevet 23. Der kan være én, der havde det dårligt, som har fået det godt. Der kan dukke nye mennesker op, de kan være flyttet, og der kan være kommet nogle ressourcepersoner ind i deres liv, som ikke var der før." (Netværkskonsulent)

Nogle kommuner anvender konkrete værktøjer i forbindelse med afdækningen

Kommunerne beskriver, at når de afdækker netværket besøger de ofte netværket flere gange, og at de med fordel kan tage to afsted og forsøge at være fleksible i forhold til, hvornår det passer netværket at få besøg. Kommunerne fortæller i den forbindelse om flere værktøjer, som de anvender i forbindelse med afdækningen:

- Signs of Safety-metoden⁶
- Møder mellem familien og dens faglige netværk (netværksmøder)
- Visualisering af netværket (netværkskort)
- Arbejdsbeskrivelser for hvordan kommunen afdækker netværk
- Spørge de biologiske forældres nærmeste netværk, om de eventuelt kan pege på andet relevant netværk

⁶ Signs of Safety er et konkret redskab, der kan anvendes til at foretage risikovurderinger i børnesager og vurdere tegn på fare og tegn på sikkerhed. I metoden rettes fokus mod de forhold omkring et barn eller en familie, hvor der er undtagelser fra de bekymringer, der ellers måtte være. Det vil sige, at metoden har fokus på beskyttelsesfaktorer og på at skabe grundlag for en balanceret risikovurdering af barnet og familien. ([Socialstyrelsen](#))

**KOMMUNERNE
SKAL VÆRE NYS-
GERRIGE PÅ NET-
VÆRKETS MULIG-
HEDER**

INDDRAGELSE AF FAMILIE OG NETVÆRK

Serviceovens § 47 stiller krav om, at det i en børnesag skal overvejes, hvordan der kan ske systematisk inddragelse af familie og netværk.

OFTE FORTÆLLER DE BIOLOGISKE FORÆLDRE, AT DE IKKE HAR NOGET NETVÆRK

I forbindelse med afdækningen af netværket, spørger kommunerne typisk de biologiske forældre og barnet, hvilke ressourcpersoner, der er i netværket. Flere af kommunerne fortæller, at de biologiske forældre selv kan pege på relevant netværk i forbindelse med en anbringelse. Men ofte når de biologiske forældre bliver spurgt, om de har et relevant netværk, er svaret nej. Derfor arbejder flere kommuner med at være nysgerrige på, hvad det alligevel er for et netværk, som de biologiske forældre har, og får dem til at genoverveje, hvorvidt de har et relevant netværk:

"Jeg synes jo tit, at jeg får at vide, at der er ikke noget netværk, som kan noget som helst. Så prøver vi at kigge på det, og så viser det sig, at det kan lige pludselig en hel masse." (Matchkonsulent)

Konkret fortæller kommunerne, at de spørger de biologiske forældre, hvem de ville ringe til, hvis de blev alvorligt syge, hvem de ringede til, sidst de var kede af det, eller hvem de generelt har stående i deres telefonbog på telefonen. Kommunen hjælper også de biologiske forældre til at tænke anderledes og mere positivt om deres netværk og tilbyder dem eventuelt en anden fortælling om dem og deres relation, som gør, at forældrene måske alligevel tænker netværket som relevant for deres barn. Kommunerne tilbyder også de biologiske forældre at tage kontakten til netværket, hvis de selv synes, at det er vanskeligt.

Nogle kommuner accepterer i højere grad de biologiske forældres fortælling om, at de ikke har et netværk

Der er også kommuner, som ikke gør mere ud af at afdække netværket, hvis de biologiske forældre ikke selv peger på et netværk. Det sker ud fra en tanke om, at hvis de biologiske forældre ikke selv kan se for sig, at deres barn kan være anbragt hos netværket, så er det ikke en farbar vej at gå i forhold til at etablere et godt samarbejde mellem kommune, biologiske forældre og netværksplejefamilie:

"Jeg er enig med dig i, at vi godt kunne blive bedre til at undersøge netværket. For sidder jeg og har samtale med en familie i forhold til, hvad de har af netværk, hvis så forældrene siger, at deres forældre eksempelvis ikke har givet noget godt til dem, så accepterer jeg det egentlig. Det er ikke fordi jeg så går ned og undersøger det yderligere. Jeg kan selvfølgelig stille nysgerrige spørgsmål ind til: 'Hvad handler det her om?'. Men hvis forældrene selv lukker den, så går jeg ikke videre med det. Fordi det skal også give mening, det er også forældrene, der skal være med i et samarbejde." (Rådgiver)

Generelt er kommunerne bevidste om, at det er en balancegang mellem at være nysgerrig på netværket og bringe det i spil og samtidig acceptere, hvis det ikke er den rette løsning:

"Man kan godt indbyde netværket til en snak, fordi man ser et potentiale. Men noget af det som er rigtig vigtigt, det er jo også ikke at komme til at smadre det netværk, borgeren har, fordi man presser for meget på. Så det er virkelig en balancegang. Men nogle gange er der jo også nogen, som siger nej af uvidenhed. Og der synes jeg, at vi har været gode som myndighed og også i familieplejen til at samarbejde om, at orientere dem om, hvad kan det betyde, og holde et møde sammen med dem. På den måde kan vi godt motivere, men jeg synes virkelig, at det er at balancere på et knivsæg, fordi man skal heller ikke smadre borgerens netværk, så de trækker sig fuldstændigt." (Afdelingsleder for Familiecentret)

KOMMUNERNE SER PÅ FORSKELLIGE FORHOLD, NÅR DE UNDERSØGER OG VURDERER EGNETHED

Som beskrevet i kapitel 3 er der bred enighed i kommunerne om, at det i netværksanbringelser er den gode relation mellem barnet og netværket, som er det afgørende for, at det er den vej, kommunen går. Kommunerne beskriver, at så længe relationen mellem barn og netværk er stærk, så er det et tungtvæjende argument for at anbringe i netværket:

"Når jeg siger, at vi går på kompromis, så er det forstået på den måde, at den faglige vinkel, vi normalt har, når vi går ud og laver et match til en almindelig plejefamilie, som er godkendt af tilsynet, så kigger vi meget på barnets vanskeligheder og barnets behov. Det er den barre vi nogle gange sænker i forhold til vores netværk, hvor vi siger, at her er relationen det bærende element. (...) Her håber vi på, at re-

**BARNETS EGNE
ØNSKER VÆGTER
HØJT I ANBRIN-
GELSEN**

lationen kan være det bærende, og så kan vi bygge kompetencerne på undervejs eller understøtte på anden måde.”
(Faglig koordinator i familieplejen)

I den forbindelse tillægger kommunerne barnets ønsker særlig vægt i forhold til, hvem i netværket barnet gerne vil anbringes hos – også selv om det måske umiddelbart strider imod de biologiske forældres ønsker. Omvendt beskriver kommunerne også en bevidsthed om, at relationen ikke altid gør det alene, men at mange andre parametre spiller ind i forhold til, om en anbringelse i netværket kan lykkes. Når rådgiver har peget på noget netværk, som kunne være relevant i forbindelse med en anbringelse, er konsulenterne derfor meget grundige i forhold til at undersøge en række forhold hos netværket, som de vurderer har betydning for eller som skal være på plads for, at kommunen ser et match mellem barnet og netværket i en anbringelse. Nedenstående er eksempler på, hvad kommunerne undersøger i processen, hvor de skal godkende eller afvise en anbringelse i et konkret netværk (ikke-prioriteret rækkefølge):

- Netværksplejefamiliens mentaliseringsevne
- Fysiske forhold i netværksplejefamiliens hjem
- Behovet for supplerende støtte (eksempelvis psykologsamtaler eller familiebehandling) i forhold til både barnet og netværksplejefamilien
- Netværksplejefamiliens egne opvækstbetingelser
- Netværksplejefamiliens tilgang til opdragelse
- Netværksplejefamiliens alder
- Behov for hjælp til at optimere fysiske eller praktiske forhold hos netværksplejefamilien (eksempelvis støtte til en bil eller huslejen, hvis de har behov for en større bolig)
- Konflikter i familien
- Netværksplejefamiliens evne til at samarbejde med forvaltningen
- Netværksplejefamiliens evne til at sætte grænser over for barnets biologiske forældre eksempelvis i forhold til overholdelse af regler for samvær
- Psykisk robusthed hos netværksplejefamilien
- Netværksplejefamiliens evner til at klare praktikken i hverdagen (eksempelvis køre barnet i skole, deltage i forældre-møder med videre)
- Netværksplejefamiliens forventninger til, hvad det indebærer at være netværksplejefamilie
- Anbringelsens betydning for familiens øvrige familiemedlemmer eksempelvis andre børn eller børnebørn
- Netværksplejefamiliens ressourcer og kompetencer i forhold til barnets behov
- Konfliktniveauet i anbringelser uden samtykke

Kommunerne har andre forventninger til netværksplejefamilier end til generelt godkendte plejefamilier

Kommunerne beskriver, at de ikke kan eller skal have samme forventninger til en netværksplejefamilie som til en generelt godkendt plejefamilie. Det handler blandt andet om, at en generelt godkendt plejefamilie i højere grad har erfaring med opgaven, og ofte har en socialfaglig uddannelsesbaggrund. Samtidig bliver de generelt godkendte plejefamilier også kompenseret økonomisk. Kommunerne beskriver, at netværksplejefamilierne ikke behøver at være *perfekte* eller leve op til det ideelle billede af en velfungerende familie. Det vigtige er igen relationen, at netværksplejefamilierne har nogle ressourcer i forhold til barnet, og at miljøet i netværksplejefamilien i højere grad end hos en generelt godkendt plejefamilie, minder om det miljø, som barnet er opvokset i hos sine biologiske forældre.

"Hvem siger, at der ikke må være en gammel bil med reservedele og en hund, der står og gør helt vildt – det er sådan, de er vokset op herude."

I forlængelse heraf oplever flere kommuner, at de i vurderingen af netværkets egnethed som netværksplejefamilie kan blive udfordret på deres forståelse af, hvad der karakteriserer en 'god' familie. Flere af kommunerne beskriver vigtigheden af, at kommunen er risikovillige og rummelige over for netværksplejefamilierne, når de ser en god relation mellem barn og netværk:

"Jeg tænker, at det handler også om at turde, fordi hvordan får vi familieplejen til at godkende sådan en familie i en helårskolonihave, hvor der står en bil på hovedet, og du skal forbi en dræberhund, og der er hundelort i hele haven, og der lugter alt for meget af smøger og hjemmerul derinde ikke? Allerede dér, når man så sender en repræsentant hjem, der skal godkende, så har de allerede besluttet sig for, at det her er altså ikke i orden. Men det er dét, det barn kommer fra. Hvem siger, at der ikke må være en gammel bil med reservedele og en hund, der står og gør helt vildt – det er sådan, de er vokset op herude. Det er svært." (Netværkskonsulent)

En leder i en anden kommune beskriver også, hvordan det handler om at se ressourcerne i netværket:

"Alle kommunerne oplever at komme ud til noget, der ligner noget, der er løgn, og stadigvæk virkelig have det her resourcefokus, og se ressourcerne hos familierne og luge alt andet væk. Og se relationen mellem det her barn og familien og støtte op om, at det skal lykkes. Det er allervigtigst." (Afdelingsleder for Familiecentret)

NETVÆRKETS KOMPETENCER SKAL MATCHE BARNETS BEHOV

Nogle gange er barnet hos netværket i forvejen

Som vi har beskrevet i kapitel 2 fortæller flere kommuner, at de gennem tiden har oplevet eksempler på, at barnet allerede er hos netværket, når kommunen træffer afgørelse om en anbringelse. I disse tilfælde beretter kommunerne, at selvom de laver en afdækning af det pågældende netværk, som peger i retningen af, at anbringelse i netværket ikke er den mest optimale løsning for barnet, så er det vanskeligt at afbryde barnets ophold hos netværket, da barnet allerede har en tilknytning til stedet og en hverdag med familien:

"Jeg har nogle gange siddet derude med en godkendelse og tænkt: 'Ja du kan mene, hvad du vil, men du bliver nødt til at godkende dem her'. Fordi drengen bor her jo. Selvom jeg godt kan tænke, at mormor måske ikke lige er den mest ressourcestærke." (Familiekonsulent)

Netværket er nogle gange for belastet

Et andet parameter, som flere kommuner peger på er væsentlig at undersøge for at vurdere, om netværket er egnet som netværksplejefamilie, er, at netværksplejefamiliens ressourcer og kompetencer stemmer overens med det behov, som barnet har for at kunne trives og udvikle sig. En medarbejder fortæller, at hun ser matchet mellem netværksplejefamiliens kompetencer og barnets behov som et væsentligt parameter for en vellykket anbringelse:

"Opgaven skal svare til familiens kompetencer. Barnet er jo ikke i professionel plejefamilie, de bor jo bare ved deres onkel eller farmor, eller hvad det kan være." (Familieterapeut)

Kommunerne peger på, at der hos de netværksplejefamilier, hvor anbringelsen er vellykket, typisk er nogle emotionelle kompetencer og evnen til at reflektere og mentalisere til stede, som betyder, at barnet kan trives og udvikle sig.

På baggrund af kommunernes vurdering af netværkets egnet, kommer kommunerne nogle gange frem til den konklusion, at netværket selv er for belastet til at være netværksplejefamilie. Det handler særligt om, at de har lav mentaliseringsevne, er psykisk sårbare og har mange konflikter i deres relation til andre. Flere kommuner beskriver, at det gennem undersøgelsen af netværket er blevet tydeligt for dem, at der i nogle familier er tale om negativ social arv, hvor de biologiske forældres problematikker er opstået på grund af deres egne forældres manglende forældreevner.

KONFLIKTNIVEAUET MELLEM FORÆLDRE OG NETVÆRK KAN VÆRE FOR STORT

Det kan være for følsomt at vælge netværket

I netværksanbringelser er der også flere personlige dilemmaer på spil, end der er i andre typer af anbringelser, fortæller en del af kommunerne. En af de store udfordringer er, at der til tider er et så stort konfliktniveau mellem de biologiske forældre og deres netværk, at kommunen vurderer, at det kan være vanskeligt og potentielt skadeligt for et barn at stå i midten af. Det kan både dreje sig om uløste konflikter, som allerede eksisterer, eller nye konflikter som kan opstå i forbindelse med anbringelsen:

"Der er også de her overvejelser om, hvordan samarbejdet mellem biologiske forældre og den her familie er. Nogle gange er det lidt betændt, og hvor godt er det så for barnet at blive anbragt hos en moster, hvis relationen mellem moster og familien er rigtig dårlig? Hvad er det så, vi anbringer barnet i? Det ved jeg også er begrundelsen for, vi ikke har anbragt i netværk." (Faglig leder, familieafdelingen)

Flere kommuner beskriver også, at det generelt kan være vanskeligt for netværket at skulle sætte grænser over for de biologiske forældre eksempelvis i forhold til samvær. Flere kommuner nævner også, at de i nogle tilfælde vurderer, at det er vigtigt at skærme netværket og derfor fravælge netværksanbringelsen, da det pågældende netværk kan være noget af de eneste reelle familie, som barnet har tilbage. Især i forbindelse med bedsteforældre vurderer kommunerne til tider, at det er bedre, at bedsteforældrene kan fortsætte med at have en bedsteforældrerelation til barnet, som kan give tryghed og aflastning, i stedet for også at skulle være dem, som opdrager og sætter grænser:

"Og så har vi en del, hvor netværket siger, at de rigtig gerne vil være familie: 'Jeg vil gerne være farmor, men jeg vil ikke være plejemor, jeg vil ikke være forældre. Jeg vil gerne være den, der kan tage på ferie, i tivoli, at have besøg, men ikke i dagligdagen'." (Rådgiver)

Anbringelser i netværket kan være for konfliktfyldte, hvis der ikke er samtykke til anbringelsen

Når kommunerne vurderer, om netværket er relevant at anbringe et barn i, spiller det også ind, om anbringelsen sker med eller uden samtykke. Anbringelser uden samtykke er ofte mere konfliktfyldte end anbringelser med samtykke, fortæller kommunerne. Det kan de også være i de tilfælde, hvor anbringelsen er i netværket, fordi netværket samarbejder med kommunen om en anbringelse, som de biologiske forældre er modstandere af:

"Jeg har haft eksempler, hvor vi var nødt til at gå ind og lave en tvangsanbringelse i en familie hos et hold bedsteforældre, som var nødt til helt konkret at vælge mellem deres datter og deres barnebarn. Det er svært, og det er noget, der følger med resten af livet. Og det er også svært for den mor, som står tilbage på perronen og bliver valgt fra." (Faglig koordinator i familieplejen)

Flere af kommunerne er tilbageholdende med at anbringe i netværket, hvis der er tale om en anbringelse uden samtykke, fordi de oplever, at anbringelser uden samtykke i netværket risikerer at blive for konfliktfyldte både for et barn og for netværket at være i. Andre kommuner, der har erfaring med at anbringe i netværket, selv om der ikke er samtykke til anbringelsen, oplever, at modstanden fra de biologiske forældre typisk er rettet mod selve anbringelsen og kommunen og som oftest ikke mod netværksplejefamilien. Kommunerne oplever i forlængelse heraf, at de biologiske forældre kan adskille deres modstand mod anbringelsen og kommunen fra at være modstand mod netværksplejefamilien. En kommune fortæller, at det endda kan være en konfliktnedtrappende faktor, at et barn anbringes i netværket frem for i en anden plejefamilie, hvis der er et godt forhold mellem de biologiske forældre og netværksplejefamilien.

FORVENTNINGS- AFSTEMNING BI- DRAGER TIL ET GODT SAMAR- BEJDE

Netværket skal være indforstået med rammerne for at være netværksplejefamilie

Som en del af kommunernes indledende vurdering af netværket, oplever de, at det er vigtigt at lave en forventningsafstemning mellem dem og netværksplejefamilien om, hvad det vil sige at være netværksplejefamilie. Det kan konkret komme til udtryk ved, at kommunen forbereder netværksplejefamilierne på de rammer, der lægges ned over anbringelsen fra kommunens side eksempelvis i forhold til samvær, og hvilke møder der kommer til at være mellem dem, kommunen og de biologiske forældre. Det kan også handle om, at netværksplejefamilien og kommunen drøfter baggrunden for anbringelsen, og at netværksplejefamilien herigennem bliver forberedt på, hvad det er for nogle udfordringer barnet har, hvad de kan forvente eller ikke forvente af barnet, og hvordan de skal forholde sig til barnets udfordringer. Det kan også være, at kommunen oplyser netværksplejefamilien om de eventuelle udfordringer, anbringelsen kan skabe i forhold til andre personer i netværket eller de biologiske forældre. Kommunerne fortæller, at der i den proces er flere eksempler på, at netværket trækker sig og alligevel ikke ønsker at være plejefamilie. Det kan handle om, at de bliver bevidste om, at det er for stor og krævende en omvæltning i deres dagligdag, eksempelvis for bedsteforældre, som har glædet sig til pensionisttilværelsen og ikke har overskud til at håndtere opgaven med at have et lille barn at skulle

tage sig af. Andre bliver bevidste om kommunens rolle i løbet af anbringelsen og har ikke lyst til, at kommunen skal spille så stor en rolle i deres hverdag og eksempelvis bestemme, hvordan samværet med barnets biologiske forældre skal være:

"Jeg synes, de fleste af dem, jeg har haft, så har de haft en snak i familien om, at det kunne være en mulighed. Og nogen er nysgerrige på at ville høre mere, og nogle vælger at sige: 'Nej, det der med at der er nogen, der skal ind og bestemme, om vi skal være sammen juleaften eller sammen til påskefrokosten, som vi altid holder, det vil vi ikke.', og så er der nogen der melder fra der." (Teamleder for rådgivere)

KAPITEL 7

Kommunernes understøttelse af netværksplejefamilierne

I dette kapitel beskriver vi, hvordan kommunerne løbende understøtter netværket under netværksplejeanbringelser og kommunernes overvejelser om, hvordan de undgår sammenbrud i netværksanbringelser.

Herunder belyser kapitlet:

- Hvordan netværksplejefamilierne har brug for en tæt dialog med kommunen.
- Hvordan kommunerne kan hjælpe netværket i dagligdagen både med praktisk hjælp og supplerende støtte.
- Hvordan kommunerne arbejder med at undgå sammenbrud i netværksanbringelser.

SAMMENFATNING AF KAPITLETS RESULTATER

- Et godt samarbejde mellem kommune, netværksplejefamilien og de biologiske forældre er afgørende for et godt anbringelsesforløb og for at forebygge sammenbrud i anbringelser.
- Kommunerne gør særligt meget for at have en tæt kontakt til netværksplejefamilierne i starten af anbringelsen, hvor netværket stadig er utrænnet i, hvad det vil sige at være plejefamilie. Her har plejeforældrene særligt brug for at blive bekræftet i, at det, de gør, er godt nok samt hjælp til at håndtere eventuelle konflikter, som kan opstå med de biologiske forældre.
- Netværket er ikke nødvendigvis vant til at samarbejde med en forvaltning, hvorfor kommunerne oplever, at det er særlig vigtigt, at de er tydelige i deres kommunikation med netværket og omkring rammerne og reglerne for det at være netværksplejefamilie.
- Kommunerne spiller også en vigtig rolle i forhold til at lave klare aftaler for samvær mellem netværket og de biologiske forældre.
- Udover at sikre tydelig kommunikation, klare rammer og aftaler for at sikre et godt samarbejde, så understøtter kommunerne netværksplejefamilierne med forskellige former for praktisk hjælp og supplerende støtte.

Kommunerne skal desuden dække netværksplejefamiliernes udgifter som følge af, at barnet skal kunne deltage i familielivet på lige fod med familiens andre medlemmer og dermed indgå i familiens almindelige livsførelse, uden at dette økonomisk belaster netværksplejefamilien.

- Kommunerne er forpligtet til at sikre supervision, tilsyn og undervisning af og til netværksplejefamilierne. Derudover kan de bevillige en række forskellige foranstaltninger som eksempelvis familiebehandling, terapiforløb, støttekontaktperson med videre. Kommunerne oplever, at de har mulighed for at bevillige en lang række foranstaltninger for at understøtte netværket i at lykkes med anbringelsen. Kommunen har desuden mulighed for at godtgøre tabt arbejdsfortjeneste til netværksplejefamilier, når hensynet til barnet konkret gør, at netværksplejeforældre ikke har mulighed for at passe deres almindelige arbejde eller må gå ned i arbejdstid. Der er i den forbindelse enighed blandt kommunerne om, at det er vigtigt for en vellykket anbringelse, at netværksplejefamilierne får den rette støtte på det rette tidspunkt.

NETVÆRKSPLEJEFAMILIER KRÆVER EN TÆT OG ANDERLEDES DIALOG

Kommunerne oplever, at netværksplejefamilier typisk ikke har samme erfaring med at være plejefamilier, som de generelt godkendte plejefamilier. Kommunerne oplever i forlængelse heraf, at netværksplejefamilierne har brug for mere hjælp og guidning i dagligdagen end generelt godkendte plejefamilier. Kommunerne oplever, at netværksplejefamilierne ofte har en række konkrete spørgsmål til rådgiver eller familieplejekonsulent, et større behov for at blive bekræftet af kommunen i, at det, de gør, er det rigtige og et behov for at vende stort og småt med rådgiver eller familieplejekonsulent i forhold til barnet og dagligdagen:

”Vi vurderer jo hele tiden, om det her er en familie, der har brug for, at jeg kommer en gang hver 14. dag eller en gang om måneden. Nå okay, nu er vi inde i en periode, hvor det går okay, så kommer jeg hver tredje måned. Det er hele tiden en vurdering. Jeg har en, hvor jeg kommer en gang om måneden, og det går faktisk rigtig godt, men de har brug for min støtte til, at det er godt nok, det de gør, fordi de bliver så usikre på, om de får gjort det rigtigt.” (Familieplejekonsulent)

GRUNDKURSUS FOR NETVÆRKSPLEJEFAMILIER

Det følger af servicelovens § 66 b, stk. 2, at kommunalbestyrelsen skal tilbyde netværksplejefamilien et grundkursus i at være plejefamilie. Det følger endvidere af plejefamiliebekendtgørelsens § 11, stk. 4, at kurset som minimum skal have en varighed svarende til fire hele kursusdage.

Kommunerne oplever, at noget af det, der bidrager til et godt anbringelsesforløb i netværket, er, at rådgiver og/eller familieplejekonsulent har tæt kontakt med netværksplejefamilien. Kommunerne oplever, at det er vigtigt, at rådgiver og familieplejekonsulent er mere tilgængelige for spørgsmål og sparring for netværksplejefamilierne, end de skal være for de generelt godkendte plejefamilier, og at der er en kontinuitet i de medarbejdere fra kommunen, som netværksplejefamilien har kontakt med i forbindelse med anbringelsen.

"Jeg synes, det fungerer, at vi er tilgængelige på telefonen. Det fungerer mega godt, at de kan ringe. Nogle gange er det simple spørgsmål, og det kan tage 10 minutter, og så synes de bare, at det er skidegodt og har energi på at gå videre. (...) Jeg tror, det handler om, at de er usikre. Det er oftest ikke noget særligt, de kommer med. Det er mere sådan: 'Er jeg på rette vej, hvis jeg gør det her?', 'Ja, det er du.', 'OK, tak'." (Familieplejekonsulent)

Flere kommuner beskriver, at nogle netværksplejefamilier ikke selv henvender sig til kommunen i løbet af anbringelsen, og at kommunerne derfor i netværksplejefamilierne skal være mere opsøgende, end de er ved de generelt godkendte plejefamilier i forhold til at følge op på, hvordan det går.

GOD ERFARING MED TÆT STØTTET OPSTARTSFORLØB

Tæt kontakt er særlig vigtigt i starten af anbringelsen

Særligt i starten af anbringelsen oplever kommunerne, at den tætte opfølgning er vigtig for at understøtte netværksanbringelserne og være opmærksom på de potentielle udfordringer, der kan opstå i starten af anbringelsen eksempelvis i forhold til relationen til resten af netværket og familien.

"Jeg tror det betyder rigtig meget, det her med at have hyppig kontakt i starten, og det tror jeg er ekstra vigtigt i forhold til netværk, fordi tit har de ingen erfaring med det. Og så er den der relation sårbar, så det her med at kunne fange noget, der er under opsejling, tror jeg er meget vigtigt, fordi de tit kan være uøvede i at tage konflikten. Hvis det er en plejefamilie, der er godkendt, som vi ansætter, så er de mere trænede i, hvad gør vi hvis familien larmer og er kede af det. Også fordi netværksplejefamilien tit skal være sammen med familien til familiefester osv., så de færdes i de samme arenaer." (Faglig leder for familieafdelingen)

§

SERVICELOVENS § 66 C

Når der er truffet afgørelse om at anbringe et barn eller en ung i en almen plejefamilie, en forstærket plejefamilie, en specialiseret plejefamilie eller en netværksplejefamilie, jf. § 66, stk. 1, nr. 1-4, skal den kommunalbestyrelse, der har ansvaret for barnets eller den unges ophold hos plejefamilien, jf. §§ 9 og 9 a i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, sørge for, at plejefamilien under anbringelsen løbende gennemfører den fornødne efteruddannelse, og sikre, at plejefamilien modtager den fornødne supervision, rådgivning og vejledning i overensstemmelse med plejeopgavens omfang.

Stk. 2. Støtten til plejefamilien efter stk. 1 skal være intensiv i begyndelsen af anbringelsen, dvs. i det første år, plejefamilien har barnet eller den unge anbragt hos sig. Den intensive støtte skal som udgangspunkt være påbegyndt inden for anbringelsens første halve år, medmindre særlige hensyn til barnet eller den unge taler imod. I de tilfælde skal opstartsforløbet senest være gennemført inden for 1 år fra anbringelsestidspunktet.

Netværket er ikke nødvendigvis vant til at samarbejde med forvaltningen

En del kommuner oplever, at det ofte er en udfordring, at medarbejderne i kommunen kommunikerer på en sådan måde, at netværket ikke forstår dem:

"Man skal tænke over, at når man taler med dem, så skal man bruge et andet sprog. For når jeg taler om nogle specifikke fagområder, så kan det godt blive meget nørdet. Og jeg elsker at nørde, men det der med at få det formidlet på en måde, så Hr og Fru Danmark forstår det – for det er noget andet end at formidle til nogen, som har været i gamet i 20 år. Så at tale til netværksplejefamilierne i et sprog, som de forstår. Du skal ikke tale ned til dem, men du skal ikke sige 'mentaliserings', for så står de bare og føler sig dumme." (Matchningskonsulent)

Som nævnt oplever kommunerne, at det kræver noget andet og mere af dem at samarbejde med netværksplejefamilier end med generelt godkendte plejefamilier. Kommunerne oplever, at netværksplejefamilierne ikke altid forstår, hvordan kommunen er opbygget, og hvilke regler der er, når man samarbejder med forvaltningen i forbindelse med en anbringelse. Derfor oplever kommunerne, at det er vigtigt, at de er tydelige i deres kommunikation over for netværket om rammerne og reglerne

BARNET MÅ IKKE FØLE SIG SPLIT- TET MELLEM NET- VÆRK OG FORÆL- DRE

for det at være netværksplejefamilie, og hvad de forventer af netværket i den forbindelse.

Kommunen skal støtte netværket i deres samarbejde med de biologiske forældre

Kommunerne understreger, at det er vigtigt for at barnet kan trives og udvikle sig, at barnet ikke føler sig splittet mellem netværksplejefamilien og de biologiske forældre. Det er derfor også vigtigt, at netværksplejefamilien og de biologiske forældre har en god kontakt og relation under anbringelsen, og her spiller kommunen en væsentlig rolle, oplever kommunerne.

Der skal være klare aftaler

Kommunerne oplever, at samarbejdet kan styrkes ved at kommunen er med til at lave nogle klare aftaler mellem netværksplejefamilien og de biologiske forældre om eksempelvis samvær mellem barn og biologiske forældre.

Kommunen kan mediere konflikter

Flere kommuner beskriver, at deres rolle også handler om at tage det seriøst, hvis der opstår konflikter mellem netværket og de biologiske forældre, og agere mægler eller 'syndebuk', hvis det er nødvendigt. Flere kommuner beskriver eksempelvis, at de hjælper netværksplejefamilierne med at nedtone konflikter mellem dem og de biologiske forældre ved i konkrete situationer at give netværksplejefamilien mulighed for at sige til de biologiske forældre, at kommunen har bestemt et og andet:

"Hvis vi er buffere i sagen på de rigtige tidspunkter, og det bliver os, der er dem, der er nogle idioter, eller det er os, der snager i tingene, så friholder vi netværksplejefamilierne. Så hvis vi er skarpe nok til at forudsige, hvad det er for nogle konfliktfelter, der kan komme, og hvordan vi får arbejdet med dem, så det ikke kommer til at fremstå som om, det er moster, der har givet de her oplysninger ind, så når man rigtig langt." (Familieplejekonsulent)

KOMMUNERNE BEVILLIGER PRAKTISK HJÆLP OG SUPPLERENDE STØTTE TIL NETVÆRKS- PLEJEFAMILIERNE

Kommunerne skal dække netværksplejefamiliernes udgifter som følge af, at barnet skal kunne deltage i familielivet på lige fod med familiens andre medlemmer og dermed indgå i familiens almindelige livsførelse, uden at dette økonomisk belaster netværksplejefamilien. Dette fremgår af Ankestyrelsens principmeddelelse 32-14.

ØKONOMIEN SPILLER EN STOR ROLLE FOR NET- VÆRKSPLEJEFAM- ILIERNE

Netværksplejefamilierne skal holdes udgiftsneutrale

Kommunerne beskriver, at de for at holde netværksplejefamilierne udgiftsneutrale, kan dække udgifter til eksempelvis bevilning af et kørekort eller en ny og større bil. Det kan også være, at netværksplejefamilien får bevilliget støtte til huslejen, hvis de har behov for en større bolig for at kunne have barnet anbragt. De kan samtidig få hjælp til rengøring, til at hente og bringe barnet til skole eller fritidsaktiviteter med videre.

Flere kommuner påpeger, at dét, at kommunerne kan tilbyde netværket praktisk hjælp og særligt supplerende støtte, kan være afgørende for, at de anbringer et barn i netværket. Kommunerne beskriver, at godkendelsen af netværket som plejefamilie i nogle tilfælde afhænger af, at netværket skal modtage støtte, så de vil være i stand til at varetage barnets behov.

Der skal være styr på økonomien

Flere kommuner oplever, at det økonomiske aspekt ved anbringelser i netværkspleje fylder en del, da netværksplejefamilierne ifølge lovgivningen skal holdes udgiftsneutrale.

Der er blandt kommunerne usikkerhed om, hvad de 20.000 kr. til øvrige omkostninger pr. barn eller ung årligt, der er beskrevet i lovgivningen (kapitel 3), dækker over. Det tolkes forskelligt fra kommune til kommune og fra rådgiver til rådgiver. Kommunerne forklarer, at fleksibiliteten i de økonomiske rammer ved anbringelser i netværksplejefamilier giver rum for, at hver bevilling kan diskuteres, hvilket flere kommuner oplever er krævende, fordi der skal forhandles en løsning ved hver enkelt ansøgning. I forlængelse heraf, nævner nogle medarbejdere, at de oplever, at det kan tage lang tid at afklare, om en udgift kan dækkes af kommunen, fordi der ikke er nogle faste beslutninger om, hvad der bevilliges, og hvad der ikke bevilliges. En medarbejder fortæller:

"Jeg kan virkelig mærke, at den der med, at vi hele tiden skal snakke om økonomi, når det handler om udgiftsneutralitet, det er rigtig svært. Og det gør ondt i familierne, fordi de kommer krybende og spørger: 'Må vi det, må vi det, må vi det?'" (Netværkskonsulent)

Flere rådgivere nævner også, at det kan opleves svært at få bevillingerne godkendt. En leder fortæller:

"Jeg har været med til nogle netværksanbringelser. I et tilfælde der var vi nødt til at bygge et nyt værelse hos netværksplejefamilien, og det var ikke let at få hjem. På trods af, at det rent fagligt for barnet var den bedste løsning og

rent økonomisk, der var det faktisk også, så var det ikke nemt at få igennem, fordi nogle af de her løsninger godt kan være en dyr investering på den korte bane. Men på den lange bane giver det bare så god mening.” (Teamleder på børn- og familieområdet)

En medarbejder fra samme kommune uddyber:

”Vi har brug for, at nogle bliver skarpe på økonomidelen, så vi ikke hver gang skal diskutere det”

”Vi har brug for, at nogle bliver skarpe på økonomidelen, så vi ikke hver gang skal diskutere det. Så der er nogle eksperter i afdelingen, som ved, at den der måde at ’netværksaf-lønne’ på det er sådan og sådan.” (Familieplejekonsulent)

Enkelte kommuner fremhæver, at det har stor betydning for netværksplejefamilierne, at der ikke er forhindringer i forhold til økonomiske udgifter i forbindelse med at have barnet boende. Særligt for de netværksplejefamilier, der er på overførselsindkomst, oplever kommunerne, at det har stor betydning for netværksplejefamilien, at de hurtigt kan ansøge om refusion og hurtigt får svar, når de har udgifter i forbindelse med barnet:

”De har faktisk en lav indkomst mange af dem, og det koster altså noget at have et barn boende. Når de skal have tabt arbejdsfortjeneste, og hvis de skal have et ekstra beløb, eller penge til kost og logi. Det er store beløb i deres regnskab, for de har nogle små økonomier. Så der skal være styr på den økonomiske ramme.” (Familieplejekonsulent)

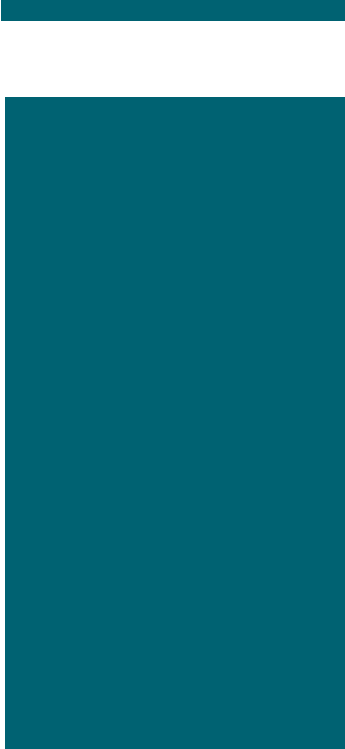
Der er også eksempler på, at netværket får bevilliget tabt arbejdsfortjeneste:

”Vi arbejder rigtig meget med tabt arbejdsfortjeneste til nogle af vores netværksanbringelser, også for simpelthen at kunne skabe en hverdag for dem som er tålelig (...)” (Afdelingsleder, Børnegruppen)

Kommunerne giver netværksplejefamilierne supervision, efteruddannelse og supplerende støtte

Kommunerne skal i henhold til servicelovens § 66 c sørge for, at plejefamilien løbende gennemfører den fornødne efteruddannelse under anbringelsen, og endvidere sikre, at plejefamilien modtager den fornødne supervision, rådgivning og vejledning i overensstemmelse med plejeopgavens omfang. Hos nogle kommuner er undervisningen særligt tilpasset netværksplejefamilierne, og kommunerne kan også tilbyde netværksgrupper eller gruppesupervision for netværket, hvor de møder andre i samme situation som dem selv.

ØKONOMISKE UD-GIFTER SKAL DÆKKES HURTIGT

Derudover har kommunerne mulighed for at sætte ind med en lang række støttende foranstaltninger som eksempelvis familiebehandling, krisesamtaler, terapiforløb, støttekontaktperson, legeterapi, støtte i samværssituationer med videre. Flere kommuner oplever, at det har betydning for, at anbringelsen i netværket bliver vellykket, at netværksplejefamilien får den rette supplerende støtte af kommunen, hvis og når de har behov for det.

"Jeg synes, at de sager, hvor det fungerer, er hvor vi er lykkes med at få den rette støtte ind til den rette tid og i tæt dialog med os. Der synes jeg, at vi har den største succesrate." (Afdelingsleder)

Nogle gange er der ventetid på supplerende støtte

Enkelte kommuner oplever, at den supplerende støtte bliver bevilliget, men at der er ventetid, inden støtten kan igangsættes. Det opleves som problematisk, fordi det er tid, hvor kommunen ikke kan arbejde med netværksplejefamiliens behov og vanskeligheder. I nogle tilfælde er godkendelsen af netværksplejefamilien betinget af, at der iværksættes forskellige former for støtte. Hvis støtten ikke kan iværksættes med det samme, falder netværksanbringelsen til jorden. I den forbindelse fortæller en leder for familieplejekonsulenterne i den pågældende kommune, at de har anmodet om, at der i rådgiverteamet oprettes en enhed af medarbejdere, der er specialiseret på netværksplejefamilieområdet, fordi de oplever problemer med at få bevilliget støtte både til biologiske forældre og netværksplejefamilierne i rette tid:

"Lige nu der fungerer det sådan, at vi laver en godkendelse (...) som forudsætter, at man har forskellige former for støtte, ellers har man ikke godkendelsen. Hvis ikke den støtte kan gå ind med det samme, så falder det til jorden. Og det har vi desværre set eksempler på, at støtten ikke er kommet i gang i rette tid." (Afdelingsleder for Familiecentret)

KOMMUNERNE ER BEVIDSTE OM AT FOREBYGGE BRUD I NETVÆRKSANBRINGELSER

BRUD I NETVÆRKSPLEJE KAN HAVE STORE KONSEKVENSER FOR BARNET

Selvom kommunerne generelt ikke har oplevet mange brud i anbringelser i netværket, er de bevidste om, at det kan have store konsekvenser for barnet, hvis det sker. Ofte er netværksplejefamilien barnets eneste netværk, hvorfor kommunerne beskriver det som et 'dobbeltsvigt', når barnets forældre ikke er i stand til at varetage omsorgen for dem i første omgang, og når anbringelsen i netværksplejefamilien så også bryder sammen. Flere kommuner fortæller, at årsagerne til sammenbrudene i netværksanbringelser typisk skyldes, at barnet

**NETVÆRKET ER
LÆNGERE OM AT
ERKENDE BRUD
END GENERELT
GODKENDTE PLE-
JEFAMILIER**

har større udfordringer end først antaget, eller at forholdet mellem netværket og de biologiske forældre bliver for konfliktfyldt. At forebygge brud i netværksanbringelser handler, ifølge kommunerne, derfor først og fremmest om at lave det rette match mellem barn og anbringelsessted til at starte med. Det handler om at sikre, at udfordringerne hos barnet og de biologiske forældre matcher de kompetencer, som er i netværket, som også beskrevet i kapitel 6. Dernæst er det afgørende, at kommunen sætter ind med den relevante supplerende støtte, når der er behov for det og har en tæt og løbende dialog med familierne.

Ofte er netværket længere tid om at erkende, hvis anbringelsen er ved at bryde sammen end generelt godkendte plejefamilier, oplever kommunerne. I forlængelse heraf oplever kommunerne, at det kan skyldes, at netværket grundet den emotionelle relation til barnet og de biologiske forældre, ikke ser det som en mulighed at afslutte anbringelsen. Kommunerne arbejder med at undgå sammenbrud i netværksanbringelser ved at have en tæt og tillidsfuld kontakt med netværket, så de hurtigt kan opsnappe, hvis der er noget, som går skævt, eller at netværket selv fortæller kommunen det. Derudover gør nogle kommuner meget ud af at fortælle netværket, at det er vigtigt, at de siger til, hvis det begynder at blive svært i netværksanbringelsen, så de kan nå at lægge en plan B, i stedet for at der sker et sammenbrud fra den ene dag til den anden:

"Jeg laver altid en aftale med netværket om, at man skal ikke bare stoppe noget. I den her butik, der siger man ikke bare fra den ene dag til den anden, at det kan man ikke det her. Det kan jeg godt sige lidt for sjov, at hvis man overvejer, at man skal stoppe i en opgave, så skal vi have det at vide lige så snart at tanken kommer, så vi kan nå at gøre et ordentligt stykke arbejde." (Familieplejekonsulent)

KAPITEL 8

Perspektiver på hvordan netværksplejeområdet kan styrkes

I dette kapitel præsenterer vi de overvejelser, kommunerne har om, hvordan området for netværksanbringelser kan styrkes.

Herunder belyser kapitlet blandt andet:

- Kommunernes overvejelser om, hvordan de internt i kommunerne har behov for at arbejde med kulturen omkring netværksanbringelser.
- Hvordan kommunerne efterspørger procedurer og retningslinjer i forhold til de økonomiske rammer for netværksplejefamilier.
- Hvordan kommunerne oplever, at netværksplejefamilier kan og bør anerkendes.
- Hvordan kommunerne efterspørger ressourcer til arbejdet med at afdække og inddrage netværket i forbindelse med anbringelser.

SAMMENFATNING AF KAPITLETS RESULTATER

- Der er i nogle kommuner behov for at arbejde med kulturen om afdækningen af netværket, herunder hvordan man ser på og vurderer, om netværket kan være relevant i forbindelse med anbringelser. Hos nogle rådgivere er der en tilbageholdenhed i forhold til at se grundigt på netværket i afdækningen, da de vurderer, at de biologiske forældre typisk har dårlige forældreevner, fordi de kommer fra et udsat miljø, hvorfor netværket ikke forventes at have meget at byde ind med i forhold til barnet.
- Kommunerne efterspørger bedre rammer for arbejdet med netværksanbringelser.
 - Der er først og fremmest behov for klarere procedurer for, hvornår netværket inddrages, og hvordan det afdækkes.
 - For det andet er der behov for tydeligere rammer for, hvad det vil sige, at netværksplejefamilierne

skal være udgiftsneutrale, som beskrevet i lovgivningen, jf. servicelovens § 66 b, da det i dag er vanskeligt for kommunerne at tolke reglerne og træffe de korrekte afgørelser.

- For det tredje efterspørger kommunerne kortere ventetid på den supplerende støtte, som netværket ofte har brug for fra kommunens egne medarbejdere. Flere kommuner oplever, at der er for få hænder til at yde støtten, hvorfor netværket ofte kommer til at vente for længe, hvilket kan få konsekvenser for, om anbringelsen i netværksplejefamilien kan lykkes.
- I kommunerne efterlyser de flere medarbejderressourcer i forhold til at arbejde med netværket i forbindelse med anbringelser. Det handler både om mere tid og de rette kompetencer til at afdække netværket så tidligt i forløbet som muligt. Dernæst i forhold til at afsætte den nødvendige tid, som det kræver at have en tæt kontakt til netværket gennem anbringelsen.
- Der er enighed blandt kommunerne om, at netværksplejefamilierne gør et stort stykke arbejde, hvorfor de også fortjener anerkendelse. Kommunerne peger på, at anerkendelsen eksempelvis kunne komme til udtryk ved, at kommunen ikke er tilbageholdende med at bevillige supplerende støtte, eller at der er bedre mulighed for at give netværksplejefamilierne økonomisk kompensation. Kommunerne bemærker ydermere, at hvis man i højere grad ønsker at anbringe i andet netværk end barnets slægt, kan der være behov for decideret aflønning som motivationsfaktor.
- Kommunerne vurderer, at der er behov for, at netværket tænkes ind langt tidligere i sagerne og mere systematisk, end det er tilfældet i dag. Som nævnt handler det både om en kulturændring i kommunerne, mere tid og de rette kompetencer til at afdække og arbejde med netværket, men også om at man i højere grad ser anbringelser som en forebyggelse i stedet for den sidste løsning. Flere kommuner vurderer, at man i dag anbringer så sent, at børnene ofte er meget udfordrede, hvorfor det bliver for svært for netværket at varetage opgaven som plejefamilie, da de ikke nødvendigvis har kompetencerne til at hjælpe et meget belastet barn eller håndtere meget belastede biologiske forældre.

- Endelig oplever kommunerne, at der i befolkningen mangler viden om, at man kan blive netværksplejefamilie, og hvad det indebærer. Kommunerne opfordrer derfor til, at der laves et oplysningsarbejde inden for området henvendt til den brede befolkning.

KULTUREN OMKRING AT TÆNKE I NETVÆRK SKAL ÆNDRES

NETVÆRKET BEHØVER IKKE VÆRE PERFEKT

Flere kommuner peger på, at kulturen i kommunerne og hos rådgivere skal ændres, hvis flere børn skal anbringes i netværksplejefamilier. Kommunerne oplever, at der ligger en barriere hos dem selv, som der skal arbejdes med, i forhold til at tænke netværket som en ressource, frem for at tænke at netværket skal være den perfekte løsning. Flere ledere og medarbejdere oplever, at der er forskellige holdninger til det at anbringe i netværket, som kommer til at skinne igennem i den måde, rådgiverne arbejder med netværket på. De peger på, at der er forskel på, hvordan og hvor grundigt sagsbehandlerne vurderer netværket, og hvor risikovillige de er i forhold til at anbringe i netværket. Nogle sagsbehandlere arbejder meget opsøgende og inddragende med netværket, mens andre er mere tilbageholdne. Flere kommuner fremhæver, at tilbageholdenheden i nogle tilfælde kan skyldes en opfattelse af, at hvis barnet skal anbringes fra en belastet familie med få ressourcer, så vil slægt-netværket i mange tilfælde reproducere de problemer, der har gjort, at barnet skal anbringes.

"Der er meget forskel på, hvordan rådgiverne ser på anbringelser i netværket. Der er nogen, der er mere tilbøjelige til at se på netværket og ser det som kun godt. Og så er der nogen, der er lidt i den anden grøft og mere sådan: 'Der er også mange komplikationer omkring det her barn', og derfor er lidt mindre tilbøjelige til at kigge i netværket." (Faglig leder for familieafdelingen)

DER SKAL VÆRE KLARE RAMMER FOR, HVORDAN MAN ARBEJDER MED NETVÆRK

PROCEDURER OG RETNINGSLINJER VILLE HJÆLPE MED ENSRETNING I KOMMUNERNE

Nogle kommuner oplever, at de har brug for procedurer, der kan hjælpe dem i deres arbejde med anbringelser i netværksplejefamilier. Eksempelvis oplever medarbejderne i flere kommuner, at der er behov for retningslinjer og en ensartethed i tilgangen til arbejdet med netværksanbringelserne eksempel-

VEDERLAG TIL GENERELT GOD- KENDTE PLEJE- FAMILIER

Generelt godkendte plejefamilier honoreres for plejeopgaven med plejevederlag og får derudover dækket udgifterne til barnets ophold i hjemmet.

Plejevederlagets størrelse afhænger af en række forhold, herunder barnets vanskeligheder og behov for støtte, samt plejefamiliens ressourcer og kvalifikationer i forhold til at løse plejeopgaven.

vis i forhold til, hvordan netværket inddrages tidligt, og hvordan, hvornår og hvor meget eventuelle netværksressourcepersoner i kommunen skal inddrages i arbejdet.

Behov for klare rammer omkring økonomien

Ledere og medarbejdere i flere kommuner oplever også, at det kan være svært at navigere i de fleksible rammer, der er omkring de økonomiske forhold for netværksplejefamilierne – hvordan sørger kommunen for, at netværksplejefamilierne bliver holdt udgiftsneutrale, og hvad er der mulighed for at bevillige?

Netværksplejefamilierne kan søge om at få bevilliget alle mulige ting i relation til barnets anbringelse, modsat de generelt godkendte plejefamilier. Rådgiverne oplever derfor, at det er vigtigt, at de har en god forståelse for, hvad der er muligt økonomisk i anbringelser i netværksplejefamilierne, fordi det er anderledes end de generelt godkendte plejefamilier, hvor der er mere faste rammer i forhold til økonomien. Enkelte nævner, at de ønsker mere faste rammer, der ikke lægger op til så stor fortolkningsfrihed, som det er tilfældet i dag. Andre ønsker, at der afsættes et fast beløb til hver enkelt netværksplejefamilie, som kommunen løbende kan bevillige fra, uden at der skal ansøges og forhandles om det. En medarbejder fortæller, at hun ser, at der kunne være en fordel ved at have en fast pulje penge til hver netværksplejefamilie:

"At man har besluttet, at de her netværksplejefamilier koster 50.000 kr., for det gør alle andre også. At de så nogle gange ikke gør det, det bliver man bare glad for. Hvis pengene bare fik lov til at stå i husholdningsregnskabet, til når der så var noget." (Familieplejekonsulent)

DER SKAL SÆTTES RESSOURCER AF TIL AT ARBEJDE MED ANBRINGELSER I NETVÆRKET

Medarbejdere i flere af kommunerne beskriver, som også tidligere nævnt, at de bruger flere ressourcer på netværksplejefamilierne end de gør på andre plejefamilier. Det drejer sig eksempelvis om ekstra supervision, afklaring af spørgsmål og sparring. De oplever, at de skal følge tæt op med netværksplejefamilierne, for at sikre, at anbringelsen lykkes, og det kan være på bekostning af tid til de generelt godkendte plejefamilier i kommunen. Hvis området skal styrkes peger de derfor på, at der er behov for at der afsættes flere ressourcer til arbejdet med netværksplejefamilierne:

"Jeg bruger væsentlig flere ressourcer på at supervisere en netværksplejefamilie. Så hvis vi får rigtig mange af dem, så tænker jeg da, at vi skal have nogle flere ressourcer ind i

"Så hvis vi skal fortsætte en stigning i netværksplejefamilierne, så skal vi også kunne støtte dem noget bedre."

vores afsnit. For der er da nogle af mine almindelige plejefamilier, hvor jeg så tænker, de må få et besøg mindre, fordi nu skal jeg igen ud til faster. For jeg har altså nogen, hvor jeg virkelig skal være på, på en anden måde. Så hvis vi skal fortsætte en stigning i netværksplejefamilierne, så skal vi også kunne støtte dem noget bedre. For det er afgørende for, om vi får det til at lykkes, at vi er derude, og at vi passer dem." (Familieplejekonsulent)

Medarbejdere beskriver, at de oplever, som nævnt i kapitel 3, at det er vigtigt for arbejdet med netværksplejefamilierne, at der er et tæt samarbejde mellem kommune, netværksplejefamilie og biologisk familie. Medarbejderne beskriver, at hvis der sættes flere ressourcer af til at arbejde med netværk, ville samarbejdet internt mellem rådgiver og konsulent blive styrket. Det ville komme netværksplejefamilierne til gode, fordi der typisk i sagerne, er mange forhold, der skal på plads og drøftes. Kommunerne beskriver, at der, med flere ressourcer til området, også ville være mulighed for, at rådgivere i højere grad kunne tage med konsulenten på møder i netværksplejefamilien, hvilket kan give netværksplejefamilien en tryghed.

Kommunerne skal være bedre til at afdække netværket

Ledere og medarbejder i flere af de kommuner, der ikke har netværksressourcepersoner tilknyttet, oplever et behov for at netværket bliver afdækket bedre, hvis området skal styrkes. De peger på, at de har brug for hjælp til at afdække netværk, så der sikres en vis kvalitet i afdækningen. I forlængelse heraf beskriver nogen, at de har behov for mere tid til at afdække, og at kunne inddrage en specialist på området, da afdækningen i forbindelse med tidspres ikke får den nødvendige tid og opmærksomhed. Andre beskriver, at de har brug for metoder eller redskaber til at afdække netværket grundigt og tidligt i processen og også metoder til at afdække det netværk, der ikke er nærmeste familie til barnet. Flere medarbejdere peger også på, at det er vigtigt, at netværket bliver afdækket løbende, så man ikke udelukker netværk, der opstår hen ad vejen, eller noget, der i en tidligere afdækning ikke var relevant, men som efterfølgende har udviklet sig og er blevet relevant.

"Jeg tror også, man måske engang har afdækket netværket for 5-6 år siden, hvor der ikke var noget netværk, og så tænker man, at det er det samme, når barnet skal anbringes. Barnet kan godt, når det bliver lidt ældre, have nogle betydningsfulde voksne, hvor man kunne have fokus på dem." (Rådgiver)

BEDRE AFDÆK- NING AF NET- VÆRK KRÆVER MERE TID

DER SKAL VÆRE MULIGHED FOR KOMPENSATION AF NETVÆRKET

TABT ARBEJDS- FORTJENESTE

Kommunerne har i særlige tilfælde mulighed for at udbetale tabt arbejdsfortjeneste til netværksplejefamilier, jf. service-lovens § 66 b, stk. 4, når hensynet til barnet konkret betyder, at netværksplejeforældrene ikke har mulighed for at passe deres almindelige arbejde eller må gå ned i arbejdstid. Dette gælder også i tilfælde, hvor en netværksplejeforælder modtager en overførselsindkomst.

NETVÆRKET SKAL ANERKENDES BEDRE

Kommunerne oplever, at der er behov for, at der bliver kigget på, hvordan man kan anerkende netværksplejefamilierne for deres indsats. En medarbejder oplever i den forbindelse, at det er ekstra vigtigt, at netværksplejefamilierne får bevilliget den supplerende støtte, som de oplever at have behov for:

"Jeg tænker det er vigtigt, at man lytter til, hvad er det netværksplejefamilien har brug for. For de gør lidt mere end en almindelig plejefamilie, fordi de tager det her barn ind uden at få løn for det. Så hvis der er noget, de har brug for, så er vi også nødt til at lytte til dem og give dem det. Det er meget afgørende for, at vi kan samarbejde og ikke bare har placeret et barn og siger: 'Vær så god, nu er det jeres problem, men I kan ikke få penge for det.'" (Rådgiver)

En medarbejder i en anden kommune synes, at der skal være bedre mulighed for kompensation til netværksplejefamilierne. I den forbindelse beskriver hun en sag, hvor netværksplejemor har et barn anbragt, der har svære udfordringer, som gør det svært for hende at leve op til aktiveringsreglerne for, at hun kan få den overførselsindkomst, hun fik, da anbringelsen blev sat i værk. Her oplever rådgiver, at de forskellige krav til netværksplejemor støder sammen, og rådgiver efterspørger en lønlignende kompensation som erstatning for at skulle stå til rådighed for arbejdsmarkedet.

"Det er da helt sikkert, at det ville gøre det nemmere, hvis det var sådan, at man på en måde blev kompenseret. For hvis man skal have både fuldtidsarbejde og være plejefamilie for et sårbart barn, der måske har nogle iboende vanskeligheder, det kan være noget af en opgave." (Rådgiver)

En medarbejder fra samme kommune følger op:

"Det kunne være på deltid, at man kunne gå nogle timer ned i arbejde, og så ikke skulle miste en indtægt. For det er også noget, der påvirker pension og efterløn. Så der er et regnestykke, der ikke helt går op." (Familieplejekonsulent)

Nogle kommuner nævner også, at hvis netværket, ud over barnets slægt, skal bringes mere på banen i forhold til at blive netværksplejefamilie, kan det være nødvendigt at tænke aflønning ind i netværksplejefamilierne, da dette netværk ikke har samme emotionelle relation til barnet.

NETVÆRKET SKAL INDDRAGES TIDLIGERE

Ledere og medarbejdere i flere af kommunerne peger på, at de skal afdække og inddrage netværket tidligere end det er tilfældet i dag, hvis anbringelserne i netværket i højere grad skal være en mulighed. De oplever, at det er for sent, når netværket først afdækkes i dybden, når der er truffet afgørelse om anbringelse. I stedet ser de, at det kunne være givtigt at afdække netværket grundigt eksempelvis i det team, hvor en underretning kommer ind eller allerede fra sagsbehandleren påbegynder den børnefaglige undersøgelse. Når netværket inddrages senere i processen, eller når først sagen i nogle tilfælde overgår til et anbringelsesteam, vurderer kommunerne, at det bliver sværere at få netværket med på ideen om at blive netværksplejefamilie, fordi de ikke har fulgt situationen omkring barnet og dermed ikke er forberedt på at blive inddraget. Det gør en netværksanbringelse mindre voldsom for netværket, hvis de allerede er inddraget på forhånd. Det bliver også nemmere for netværket selv at byde sig til, hvis kommunen tidligt i sagen er i dialog med netværket og inddrager dem i løsningerne omkring barnet:

"Det handler om, at man får startet tidligt på at afdække netværket, og det er noget af det, som vi skal øve os på i vores kommune – at det er helt ned i 'forebyggelse' og måske nede i 'vagten', at man spørger, om man kan få afdækket det her netværk. Det skal ikke først være i sidste station, som anbringelsesteamet jo faktisk er. Vi øver os rigtig meget på, at det skal komme meget tidligere i processen."
(Netværkskonsulent)

Anbringelse som forebyggelse

Flere af kommunerne peger i forlængelse heraf på, at de oplever, at netværksanbringelserne lykkes bedst, når kommunen anser anbringelse som forebyggelse. En leder beskriver det sådan:

"Jeg synes, at de sager der fungerer er, hvor vi egentlig får netværksanbringelsen som en forebyggelsessag. Altså så netværksplejefamilierne får forskellige former for forebyggelse og støtteforanstaltninger ind, og vi har tid til at lade dem virke." (Afdelingsleder for familiecentret)

I den forbindelse fortæller kommunerne, at de oplever generelt at anbringe børn i en senere alder, end tidligere, som en sidste foranstaltningsmulighed i slutningen af en lang række forebyggelsesindsatser. De oplever, at hvis man skal lykkes med at anbringe flere børn i netværksplejefamilier, er det nødvendigt at anbringe børnene tidligere, end det er tilfældet i dag, da børnene ellers i mange tilfælde vil have behov for mere støtte,

"For, for mig at se, så har vi nogle rigtig svære børn, når vi når dertil, at de bliver anbragt, og så er det, at det begynder at blive svært med netværksanbringelser."

end hvad netværket kan tilbyde - selv i kombination med supplerende støtte:

"Jeg synes, vi skulle starte med at anbringe meget tidligere. At vi allerede i det forebyggende arbejde, kaldte ind til SOS-møde eller familierådslagning, og at netværksanbringelse faktisk var en mulighed, hvor vi kunne sige: 'Skulle vi ikke anbringe barnet til en start ude ved det her netværk, og så ser vi, hvornår vi kan få ham hjem igen. For at få hjulpet dig, mor, hjulpet dig, far.'. Meget tidligere lave de anbringelser. For, for mig at se, så har vi nogle rigtig svære børn, når vi når dertil, at de bliver anbragt, og så er det, at det begynder at blive svært med netværksanbringelser." (Faglig koordinator i familieplejen)

En anden medarbejder i samme kommune følger op:

"Det kan blive meget trist det her med, at man kan få børnene i anbringelser, hvor der egentlig sidder nogle rigtig velkvalificerede netværksplejefamilier, som har et kæmpe drive i forhold til gerne at ville hjælpe de her børn. Men at børnene simpelthen har så irreversible skader i deres hjerne på grund af de opvækstbetingelser, de har haft, og den alder de har fået." (Rådgiver)

Kommunerne peger på, at hvis man anbringer børnene tidligere, har kommunen bedre mulighed for at hjælpe de biologiske forældre med intensive støtteforanstaltninger, så barnet kan hjemgives igen. For når børnene er omkring pre-teenagealderen, før de bliver anbragt, oplever kommunerne, at de har så store udfordringer i skolen, med deres adfærd og følelsesliv, at det kan være svært at skabe en situation, hvor barnet kommer i trivsel og udvikler sig som sine jævnaldrende.

BEFOLKNINGEN SKAL VIDE, AT NETVÆRKSANBRINGELSER ER EN MULIGHED

VIDEN OM NETVÆRKS PLEJE SKAL SPREDES MERE

Enkelte kommuner beskriver, at de oplever, at den generelle befolkning ikke altid er klar over, at det er en mulighed at blive netværksplejefamilie:

"Der er mange, der slet ikke ved, hvad det handler om. Det er ikke noget, man hører om. Hvis jeg fortæller om mit arbejde, jamen så siger de: 'Kan man det?'. Og ja, det kan man." (Rådgiver)

De fortæller i den forbindelse, at kommunerne med fordel på den ene eller anden måde kan gøre opmærksom på muligheden.

BILAG 1

Metode

I dette kapitel beskriver vi de primære datakilder og metoder, vi har anvendt i undersøgelsen. Undersøgelsens resultater er baseret på to ekspertinterviews, samt interviews med ledere og medarbejdere i ti kommuner. Interviewene er foretaget i perioden september - november 2021.

TO KVALITATIVE EKSPERTINTERVIEWS

I undersøgelsen har vi indledningsvist lavet to ekspertinterviews. Ekspertinterviewene er afholdt før interviewene i kommunerne, og har haft til formål at give indblik i central viden inden for området for anbringelser i netværksplejefamilier, herunder hvordan kommunerne arbejder med anbringelser i netværksplejefamilier. Ekspertinterviewene har også haft til formål at identificere kommuner, som har positive erfaringer med brug af netværksplejefamilier.

Hvem har vi interviewet?

Vi har gennemført et interview med en medarbejder fra Socialstyrelsen. Medarbejderen har viden på plejefamilieområdet og er blandt andet tovholder for et netværk af kommunale medarbejdere, der arbejder med plejefamilieområdet. Vi har også gennemført et interview med en medarbejder fra Københavns Professionshøjskole og en medarbejder fra en kommune; begge personer har indgående viden om anbringelser i netværksplejefamilier fra henholdsvis forskning og fra praksiserfaring. Eksperterne er udvalgt på grund af deres faglige kendskab til området for netværksplejefamilier.

Gennemførsel af interview

Vi har foretaget interviewene i henholdsvis Socialstyrelsen og på Københavns Professionshøjskole. Temaerne i interviewene har været kendetegn ved netværksplejefamilier, kommuners erfaring med at anbringe børn og unge i netværksplejefamilier, muligheder og barrierer ved at anbringe børn og unge i netværksplejefamilier og input til hvilke kommuner, der har gode erfaringer på området eller arbejder på en særlig måde.

Behandling af interview

Interviewene er blevet optaget og er derefter blevet transskriberet. Ekspertinterviewene er brugt som baggrundsviden for rapportens udarbejdelse. De er derfor ikke kodet og benyttes ikke direkte i rapporten.

KVALITATIVE INTERVIEWS MED LEDERE OG MEDARBEJDERE I TI KOMMUNER

I undersøgelsen har vi gennemført gruppeinterview med ledere og medarbejdere i ti kommuner, svarende til 20 interviews. Det vil sige to interviews i hver af de medvirkende kommuner – ét lederinterview og ét medarbejderinterview.

Udvælgelse af kommuner

Vi har udvalgt de ti kommuner på baggrund af opgørelser over kommunernes andele af børn, der er anbragt i netværksplejefamilier. Vi har inkluderet fire kommuner, som har en lavere andel af børn i netværksanbringelser i forhold til landsgennemsnittet, og seks kommuner, som har en højere andel. Vi har inkluderet flest kommuner med en høj andel med en forventning om, at disse kommuner i højere grad har gode erfaringer med at anbringe børn og unge i netværksplejefamilier og med håndtering af eventuelle barrierer i arbejdet. Mens forventningen til kommunerne med en lavere andel af børn, der er anbragt i netværksplejefamilier, var, at de kan bidrage med viden om særligt udfordringer og barrierer.

Derudover har vi udvalgt kommunerne på baggrund af viden fra ekspertinterviewene om hvilke kommuner, der har eller kunne have gode erfaringer på området.

Enkelte kommuner har vi udvalgt, fordi de også har en stor andel af sociale børnesager.

Endeligt har vi udvalgt kommunerne på baggrund af, at de fordele sig over alle landets regioner og at de varierer i kommune-størrelse.

Identificering af relevante kommuner

Til at identificere kommuner med henholdsvis høj og lav andel børn, der er anbragt i netværksplejefamilier, har vi brugt tal fra Danmarks Statistik, som Analysekontoret i Social- og Ældreministeriet har leveret til Ankestyrelsen til brug for undersøgelsen⁷. Social- og Ældreministeriet har også leveret tal over kommuner med en høj andel sociale børnesager⁸. Vi har sammenholdt disse oplysninger med eksperternes viden om kommunernes erfaringer, samt geografisk fordeling og kommune-størrelse.

Udvælgelse af interviewpersoner

⁷ Der er tale om tal fra Danmarks Statistiks 'Statistikbanken': Anbragte børn og unge pr. 31. december 2020 efter administrationskommune, tid og anbringelsessted.

⁸ Beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik.

I udvælgelsen af interviewpersoner har vi taget kontakt til faglige ledere eller medarbejdere i de ti udvalgte kommuner. Vi har taget enten telefonisk kontakt eller kontakt via e-mail og fået en kontaktperson i kommunerne, som vi har aftalt interviewene med.

Til lederinterviewene har kontaktpersonen hjulpet med at udvælge ledere eller teamkoordinatorer for relevante afdelinger, herunder ledere for rådgiverne på området og ledere for konsulenterne på området.

Til medarbejderinterviewene har kontaktpersonen hjulpet med at udvælge relevante rådgivere, familieplejekonsulenter og eventuelle øvrige medarbejdere på anbringelsesområdet til at deltage i interview. Kriteriet for deltagelse i interview har været, at medarbejderne arbejder med anbringelsessager og sager, hvor børn eller unge er anbragt i netværket. Herudover har vi efterspurgt medarbejdere, som har erfaring med alle dele af en proces for anbringelse af et barn eller en ung i netværket – herunder arbejde med afdækning af netværk, inddragelse af netværk og godkendelse af netværk.

Temaer i leder- og medarbejderinterview

Temaerne i interviewene har været organisering og arbejdsgange i forhold til anbringelser i netværksplejefamilier, kendetegn ved netværkspleje i kommunerne, best practice-erfaringer, barrierer i arbejdet, og hvordan ledere og medarbejdere ser, at området eventuelt kan styrkes fremadrettet.

Medarbejderinterviewene har særligt fokus på medarbejdernes praksiserfaringer og eksempler herfra. Lederinterviewene omhandler i højere grad organiseringen i kommunen, og det ledelsesmæssige fokus og de strategier, som eventuelt har betydning for den enkelte kommunes arbejde på området.

Enkeltinterview og fokusgruppeinterview

Nogle af interviewene er foretaget som gruppeinterview, mens andre er foretaget som enkeltinterview. Om interviewet har været enkelt- eller gruppeinterview har været afhængig af, hvilke ledere og medarbejdere vores kontaktperson i kommunen har fundet relevant at have med på baggrund af vores udvælgelseskriterier. Syv af lederinterviewene har været enkeltinterview. I de tre lederinterview, der har været gruppeinterview, har der været mellem to og tre deltagere. Ni af medarbejderinterviewene har været gruppeinterview med mellem to og fem medarbejdere.

Af praktiske årsager er det forskelligt fra interview til interview, om interviewene er foretaget hos kommunerne eller via

en Skype-forbindelse. Fem lederinterviews og tre medarbejderinterviews er gennemført som Skype-interview. De resterende interviews er foretaget hos kommunerne.

Behandling af interview

Interviewene er optaget og er derefter blevet transskriberet. Interviewtransskriptionerne har gennemgået en systematisk kodning med afsæt i et kodetræ, der bygger på projektbeskrivelsen, temaer og spørgsmål fra interviewguides, samt analysetemaer der er opstået i og på tværs af interviewene.

Citater og relevante uddrag af rapporten, hvor vi refererer fra specifikke interviews har været sendt i faktuel høring hos de pågældende ledere og medarbejdere i kommunerne. Det fremgår ikke i rapporten, fra hvilken kommune citaterne eller pointerne er taget.